

B

Glasilo
Društva
baletnih
umetnikov
Slovenije

A

L

E

T

Leto VII
številke
3–5
november
2007

Adijo pamet ... adijo slovenska baletna umetnost ...

Dejstva (prvič):

- Slovenska baletna umetnost že stoteletje tesno sodeluje s slovensko glasbeno ustvarjalnostjo in tvori pomemben segment slovenske nacionalne kulture.
- Društvo baletnih umetnikov Jugoslavije je pod vodstvom Pina Mlakarja po 2. svetovni vojni s strokovnimi analizami dokazalo, da je poklic baletnih plesalcev po svoji težavnosti primerljiv z rudarskim, na osnovi česar je bila tudi baletnim plesalcem priznana beneficirana delovna doba (leto za leto in pol).
- Slovenski baletni plesalci po končani devetletni šoli dosegajo enako strokovnost in opravljajo enake naloge kot njihovi kolegi v tujini. Dolžina študija je časovno podobna. RAZLIKA? Zaradi našega šolskega sistema, ki baletno izobraževanje določa v okviru srednješolskega, ostajajo naši baletni plesalci dosmrtno hendikepirani s plačilnimi razredi, ki seveda izhajajo iz srednješolske osnove. Baletne šole v tujini pa se praviloma imenujejo Akademije (tudi privatne) ... Torej je baletni poklic pri nas v primerjavi z glasbeniki, literati, likovnimi umetniki, igralci itd. manjvreden, dovolim si zapisati besedo – stigmatiziran, pa čeprav je potrebno vanj vložiti ogromne napore in odrekovanja, kar ne velja za vse umetniške zvrsti.
- Baletni plesalec je svojo umetnost obsojen »uresničevati« v točno določenem trenutku, na točno določenem mestu, v točno določenih okvirih tehnične in umetniške izvedbe, ne glede na osebno psihofizično počutje, take ali drugačne težave, kar ne velja za vrsto drugih umetnikov (likovni, literarni ...). Zaradi vseh teh dejstev, med drugim tudi zaradi rednega sobotnega, včasih tudi nedeljskega dela, so baletni plesalci odhajali v pokoj prej kot delavci v večini drugih poklicev.
- Položaj baletnih plesalcev v naši druž-

Namesto

uvodnika

bi enostavno nikoli ni dosegel primerne veljave. Tudi zaradi zahtev poklica, ki so v hudem razkoraku s stimulacijo, praktično v stoletni zgodovini nikoli nismo shajali brez plesalcev iz tujine. Tako je tudi danes.

- Ugotovitev: slovensko baletno umetnost je ves čas vzdrževala naša zanesenost, ljubezen do umetnosti, garanje, volja in užitek bivanja na baletnem odru z dodatkom tujcev, ki prihajajo in odhajajo.

Dejstva (drugič):

- Stvari se v zadnjem času drastično slabšajo! Recimo, od časa osamosvojitve.
- Za začetek nam država »ukrade« polovico pravic do beneficirane dobe (tri mesece), ne da bi imela o tem željo ali potrebo – informirati nas.
- Vzporedno so v teku zakonske dejavnosti, ki vsemu aktivnemu prebivalstvu podaljšujejo delovno dobo.

Baletni angel

- Vzporedno poteka tudi proces, ki nas bo prisilil, da bomo sami poskrbeli za svojo pokojnino.

- Mladi baletni plesalci, ki imajo to »noro srečo«, da se zanje najde prosto delovno mesto v ansamblu, zaradi specifične poklica ne dobijo več pogodb o delu za nedoločen čas. Perspektiva: iz ansambla bodo »izstreljeni« nekje med 30. ali 35. letom (če se prej ne bodo komu zamerili). Če bi hoteli zadostiti vsem pričakovanjem družbe (in seveda svojemu interesu) bi morali v tem kratkem času svoje aktivnosti prejemati bistveno višje osebne dohodke, kar pa je z ozirom na do sedaj navedeno »čista risanka«. Trenutni umetniški vodja ljubljanskega baleta skuša situacijo reševati z organiziranjem akcije po zgledu Nemčije, z osnovanjem fonda, v katerega naj bi vlagali javni zavodi, Ministrstvo in tudi sami plesalci (le kako, s temi plačami) pri kateri od zavarovalnic. Seveda bodo eventualni vlagatelji pokazali interes le v slučaju, da bi bilo članstvo v fondu množično (profitabilno), v imenu česar bi kazalo v tej akciji poiskati strateške partnerje – tudi z drugih specifičnih poklicev.

- ZAKLJUČEK: v poklicu baletnega plesalca je od sedaj naprej praktično in teoretično nemogoče doseči upokojevitve! Zaradi narave in specifične dela začenja mo z našim delom nakako pri 18. letih. Kako naprej? Torej bodo nujne prekvalifikacije na druga delovna mesta v gledališču ali pa bo celo treba misliti na začetek nove poklicne poti po zaključku aktivne baletne kariere. »Seveda, saj je tako tudi v Evropi.« Hahaha!!! Osebni dohodki so neprimerljivi! Za začetek nove poti potrebuje človek v tem času našega »navitega« kapitalizma nekaj kapitala. Naj nam nekdo razloži, kako bo baletni plesalec s svojo bedno materialno bazo (z izhodišnim količnikom 2,3) uspel hraniti za svojo pokojnino, zraven hraniti sredstva za nov začetek, za dodatno izobraževanje, za svojo bodočnost v

Foto Ivan Vinovrški

drugi polovici svojega življenja in zraven še preživeti, bog ne daj z družino??? Bojimo se, da bo pod sedanjimi pogoji iz aktivne baletne kariere možno prestopiti samo med klošarje.

- Navadili so nas, da je parola »ni denarja« stalnica pri zavrnitvi naših želja in potreb, pa če so te še tako normalno vezane na našo umetnost. Samo eden od številnih primerov: administracija poskuša uveljaviti, da je konec delovnega časa baletnega plesalca ob uri, ki je zapisana na delovnem planu. Torej je od tega trenutka naprej baletni plesalec, ves preznojen, utrujen in psihično izčrpan, privatnik s svojimi privatnimi problemi, ki se javnega zavoda pač nič ne tičejo ...? Na enak način administracija verjetno razmišlja (skozi pogled administratorja, ki odide domov in uživa v svojem vrtičku), da psihofizične priprave pred odgovornim solističnim nastopom v predstavi nimajo nič skupnega z delovnim časom ... Kako bedno! Skratka, »šparanje« na najbolj neverjetnih mestih ...

Dejstva (tretjič): Grdo ozadje lepe slike!

- Opazujem v predvolilnem času naše predsedniške kandidate, kako z ljubeznijo spremljajo tudi baletno umetnost. Počasčeni smo. Hvala! Lepa predstava, mnogo blišča, čestitke in stiski rok dajejo svečano vzdušje. A predsedniški kandidati ne vedo, da so potencialno manipulirani, kajti prepričani smo, da jim ni nihče razložil ali povedal, da za tem gledališkim bliščem stoji množica siromakov, ki že leta čakajo v vrsti na priložnost, da bi jih sprejeli v ansambel, v katerem seveda že vsa ta leta tudi plešejo ... in to le za honorar, seveda, na robu dostojanstva in preživetja. Pokojninska doba, zavarovanja ... skrb za prihodnost v drugi polovici njihovega življenja pa je lahko samo nočna mora, ki se bo nekega dne spremenila v dnevno, bolje rečeno – življenjsko. V času, ko sem hodil v šolo, se je takšno zlorabljanje in izkoriščanje ljudi brez vsakega dvoma uvrščalo v družbeni red davne preteklosti, s čisto določenim poimenovanjem.

Ja, spet skupina baletnih zanesenjakov, ki v imenu svoje ljubezni do naše drage umetnosti krepko postavlja na kocko svojo lastno bodočnost, svoje življenje na oltar blišča naše »javno-državne« umetnosti. Nekateri od omenjenih siromakov so medtem že obupali in so za našo umetnost za vedno izgubljeni. Pa kaj, saj imamo tujce ...?

- Mariborski ansambel ima po aktu o sistemizaciji 24 delovnih mest baletnih plesalcev (v preteklosti so jim jih kar nekaj »speljali« v druge umetniške korpuse – pujsi!). Ljubljani se godi nekoliko bolje, ker so skoraj na dvojnem številu. A problem je tukaj, saj mariborsko Slovensko narodno gledališče Opera in balet uprizarja (med drugim) baletni repertoar, ki zahteva mnogo številčnejši ansambel. Uspešno – hvala bogu! Žal na račun spet teh baletnih zanesenjakov – siromakov, ki črpajo svoj življenjski smisel iz svoje ljubezni in entuziazma, zraven pa upajo ... Problem je samo v znamenju »detajlu«: ni denarja. Država pač ne da denarja, da bi njeni lastni zavodi, npr. Slovensko narodno gledališče, funkcionirali normalno, da bi se umetniki počutili dostojno – kot ljudje. Zakaj le? Če pa je tako kot je – ceneje! Ali pa zato, kar smo spoznali na naših lastnih obupnih poizkusih, da je našemu državnemu administrativno-birokratskemu aparatu NEMOGOČE dokazati definitivno specifičnost našega poklica! In takih poklicev je še nekaj! Njihovo trmasto in nerazumevajoče vztrajanje s parolo »vsi enaki pred zakonom«, ki je, gledano seveda skozi prizmo specifike posameznih poklicev absolutno nevzdržno, jim seveda omogoča, da svoje delo opravijo na najlagodnejši način, kar pa hkrati generira grde krivice – ki pa so očitno čisto naši osebni problemi.

- Očitno pretekla vodstva gledališč niso uspela predstaviti državi resnosti vprašanja človeškega dostojanstva baletnih umetnikov, ki oblikujejo zelo uspešne predstave, s katerimi polnijo dvorane v zadovoljstvo in navdušenje občinstva (zaradi česar obstajamo).

- Ni denarja! V SNG Opera in balet Ljubljana tudi zelo popularna parola. (Le kje v kulturi ne?) Tu je trenutno situacija težavna. Zaradi rekonstrukcije operne hiše, svojemu gledališču trenutno lahko gledamo v »drobovje«. Redka prilika. Po svoje zanimiva, a za uslužbenca javnega zavoda SNG Opera in balet nič kaj razveseljiva. Ni prostora za predstave. Pod parolo »ni denarja« administrativno-birokratski stroj narekuje dodatna znižanja (že itak iz navedenih razlogov) bornih plač, zaradi delovne (ne)uspešnosti ... Ja, nimajo predstav, torej so neuspešni. Ampak – za takšno planiranje dela in uspešnosti niso krivi baletni plesalci (in drugi). Za to obstajajo določeni kadri. Plesalci so izobraženi in strokovni in pripravljeni na delo. Če ga ni, aha, jim bomo pa za kazen zmanjšali dohodke ...

- Gospe in gospodje!!! Malo preveč igranja z osnovnimi človekovimi pravicami in človeškim dostojanstvom je v igri. Poleg tega direktno ogrožate nadaljevanje stoletne tradicije slovenske baletne umetnosti. Le kdo se bo v tej »sproščeni« Sloveniji, pod takšnimi pogoji, sploh še odločil za izobraževanje in poklic baletnega umetnika? A tistega, ki se bo za to odločil, čaka hudo žalostna in črna usoda. O njej bi se morali nekoliko zamisliti vsi, ki so na odločujočih položajih!

Torej ni denarja za manjše število nepotrebnih delovnih mest v slovenski baletni umetnosti? NI DENARJA? A v predlogu nacionalnega kulturnega programa je mogoče prebrati, da je ena od prioritet prihodnosti ustanovitev mešanega pevskega zbor Slovenske filharmonije, (ob vseh odličnih in širom sveta nagrajevanih slovenskih zborih, s katerimi se ponasamo že ves čas.) **Adijo pamet ... adijo slovenska baletna umetnost ...**

- Drage gospe in gospodje, lepo prosimo, malo nežneje s slovensko baletno umetnostjo, ki se je rodila, predno smo mi in vi privekali na ta svet! – v imenu spoštovanja velike množice umetnikov, ki so dosedaj zelo uspešno gradili našo kulturo, in to v ponos in za identiteto slovenskega naroda!!! »Pliiiz,« bi rekla mlada generacija, ki ji bomo zapustili posledice naših uspehov in zablod!

Vojko Vidmar
Predsednik DBUS

Balet in osnutek nacionalnega programa za kulturo 2008–2011

Osnutek NPK 2008–2011 je dostopen na internetu že od začetka poletja, zato se mi zdi prav, da se z odstavki, ki se tičejo baleta in/ali t. i. sodobnega plesa, seznanijo vsi, ki želijo, da bi balet tudi v prihodnje zavzemal tako pomembno mesto v slovenski kulturi kot doslej, oziroma da bi se razvijal še naprej. V tem osnutku mu namreč niso namenili skoraj nič prostora, zato je skrajni čas, da se na predlog vodstva Društva baletnih umetnikov Slovenije s podporo vsega baletnega članstva vanj vnesejo vsaj primerna dopolnila, če ni morda (upam, da ne) za to že prepozno?!!

V osnutku je namreč balet kot umetniška zvrst (po mojem ena najpomembnejših in najstarejših) omenjen le enkrat, in to v poglavju **PODROČJA KULTURNE POLITIKE** pod čl. 2 na str. 21 med zvrstmi plesnega gledališča, kot sledi:

»Uprizoritvene umetnosti obsegajo najrazličnejše zvrsti gledališča, kot so dramsko, glasbeno, lutkovno in plesno gledališče (**balet** – podčrtal H. N., sodobni ples, gledališče giba itd.), performans, poulično gledališče, ambientalne oblike gledališča in druge hibridne ali mejne oblike gledališkega izraza, pri katerih zasledimo nagel razvoj pod vplivom vključevanja novih tehnologij, likovnih umetnosti ipd.«

Nasprotno ima t. i. sodobni ples glede na to razmeroma velik poudarek v poglavju **CILJI IN PRIORITETE – UKREPI – KAZALNIKI**, spet v čl. 2 Uprizoritvene umetnosti, na str. 42, kjer je med prioritetai naveden kot 4. cilj Uprizoritvenih umetnosti:

4. cilj:

zagotavljanje pogojev za institucionalizacijo sodobnega plesa
V zadnjih desetletjih je opazen razvoj sodobnega plesa in drugih oblik gledališča giba. Ta razvoj je tako intenziven, da producenta okolja ne zmorejo več slediti umetniškemu potencialu na tem področju. V našem prostoru nastajajo pretežno predstave manjšega formata, zato kaže podpreti prizadevanja producentov in ustvarjalcev po preobrazbi v sodobnejše modele ustvarjanja, ki bi omogočali razvoj visoke profesionalnosti sodobne plesne umetnosti.

Foto Ivan Vimoški

Utrinek iz baletne predstave Don Kihot

Henrik Neubauer

Ukrepa:

- priprava celovite študije o razvejanosti sodobnega plesa pri nas in o možnostih institucionalizacije sodobnega plesa in gledališča giba z najširšim konsenzom pripadnikov tega področja,
- tesnejše sodelovanje med javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami z namenom, da bi sodobni ples vključevali v redne programe javnih zavodov.

Pričakovani učinki:

Dvig producerske in s tem tudi umetniške ravni sodobnega plesa in oblikovanje kakovostnih izhodišč za nadaljnji razvoj sodobnega plesa v Sloveniji.

Kazalniki:

- rezultati načrtovane študije o možnostih za institucionalizacijo,
- intenzivno spremljanje kakovosti in rasti sodobnoplesnih predstav,
- število predstav javnih zavodov, kjer je v njihove programe vključen sodobni ples.

Mislím, da komentar ni potreben, saj ponovno ugotavljam le, da ob vsem tem o baletu ni niti besedice.

S pozdravom vsem, ki jim je balet in njegov nadaljnji razvoj pri srcu,

Henrik Neubauer, častni predsednik DBUS

7. Gala večer novih baletnih koreografij na slovensko glasbo

Že sedmič po vrsti in tretjič v Cankarjevem domu se je 7. oktobra 2007, seveda v organizaciji Društva baletnih umetnikov Slovenije in pod umetniškim vodstvom Vojka Vidmarja, zgodil pomemben kulturni dogodek – Gala večer novih baletnih koreografij na slovensko glasbo, ki ga bomo ponovili v Mariboru, Novem mestu in Kopru.

Polna dvorana je nekatere presenetila. Nas je navdala z radostjo in nas utrdila v veri ...

Trinajst koreografov, enajst novih koreografij, 32 nastopajočih. Ura in pol slovenske glasbe.

Glasbeni navdih za svoje ideje so koreografi izbirali v delih etabliranih slovenskih skladateljev, pa vse do žive izvedbe DJ-a na računalniku.

Na začetek smo umestili Lento iz Koncerta za klavir in pihala Slavka Osterca, ki je inspiriral Žigo Jereba, sicer delujočega v Nemčiji. Najmlajši ustvarjalni generaciji bolj ustrezajo njihovi sodobniki, tako smo letos že drugič poslušali glasbo Marka Urbaneka, Rožmarink in Terrafolka. Prvič smo doživeli glasbo, ki jo je v živo izvajal DJ Ian F iz Izole. Dana Petretič je svojo ženstvenost začutila v glasbi Mirka Vuksanovića, Gaja Žmavca pa je navdihnila glasba Mitje Ozisa, nedvomno pa tudi izjemna balerina Marta Voinea. Pripravil je izredno precizno zasnovano koreografijo. Sledila je glasba Caminoigre, ki jo je vizualiziral naš znani tandem Kristina in Kjara. Jasni Zavodnik je glasbeno predlogo Mitje Vrhovnika Smrekarja za njeno koreografijo nadgradil Simon Spreitzer iz studia Žurdov. Nastji Bremec se najbolj prilega glasba skupine Silence. Imeli smo privilegij prvič javno predstaviti glasbo »Pocket Concerto No. 3« za trobento in orkester Milka Lazarja, posneto lansko leto s Slovensko filharmonijo (solist Tibor Kerekeš, dirigent Loris Voltolini). Za konec pa je Valentina Turcu predstavila svoj novi »izdelek« v vrsti sodelovanja s skupino Katalena. Seveda ne moremo mimo našega glasbenega ustvarjalca Lada Jakše, ki je s svojo zanimivo glasbo poskrbel za povezavo teh najrazličnejših glasbenih svetov.

In kar zgodilo se je, da smo začutili, da smo postali del evropske družine. V letošnjem Gala večeru namreč gostimo soustvarjalce iz kar šestih evropskih držav: Nemčije, Švice, Portugalske, Italije, Bolgarije in Romunije.

Za svojevrstno presenečenje večera je poskrbela, po očitno enotni oceni gledalstva in strokovnih (kompetentnih) oseb, Jasna Zavodnik, in to prvenstveno z dorečenostjo svoje ideje in izvedbe ter spretnim vpletom humoristične note. Njen CV kaže na življenjsko gibalno »zasvojenost«, saj je za njo uspešna mladostna gimnastična kariera, ki ji je sledil študij klasičnega baleta v Ljubljani, nato študij na salzburški plesni akademiji in tako »za malo zraven« še študij primerjalne književnosti in literarne teorije. Vsekakor profil, ki obeta in bi ga veljalo izkoristiti.

In odzivi? Nekaj zelo zanimivih. Na primer, navdušenje nad spoznanjem, da mladi niso želeli samo plesati, temveč nam s plesom tudi prenesti svoja sporočila, navdušenje in zadovoljstvo nad ogromno mladostne pozitivne energije, ki na tem večeru praviloma preplavlja oder, spoznanje, da je kar nekaj koreografij odstopalo od povprečja, itd. itd.

Slišalo se je mnenje, da bi morda kazalo iz naslova prireditve izpustiti besedico »gala«. Po tehtnem premisleku tega vsekakor

ne bomo storili (Slovar tujk: gala – svečan, prazničen); naslova ne bomo spreminjali, ker scensko upodobitev ure in pol domače slovenske glasbe doživljamo slovesno, praznično in s ponosom (kar zelo redko uspe kakšni instituciji, kaj šele prostovoljnemu društvu, kot smo mi). Spremembe naslova ne bo tudi zaradi našega prazničnega in svečanega doživljanja trenutkov, ko pod isto streho združimo in širši javnosti predstavljamo izjemne mladostne plesne energije številnih mladih ustvarjalcev, za katerimi so dolga garaška leta baletno-plesnega izobraževanja, pred njimi pa hudo negotova in nič kaj obetavna prihodnost. Pri tem se s hvaležnostjo zavedamo dragocene pomoči Uredništva za resno glasbo in balet Televizije Slovenija.

Temi na rob ne gre zanemariti dejstva, da smo prav v okviru naših »gala večerov novih baletnih koreografij ...« v začetku desetletja prvi širšemu gledalstvu predstavili plesalko, koreografinjo in pedagoginjo Tanjo Pavlič Pezdir, avtorico uspešnice pretekle sezone SNG Opera in balet Ljubljana, z največjim številom uprizoritev in najštevilčnejšim obskom ...

Ob zapisanem izrekamo hvaležnost vsem, ki v naših prizadevanjih prepoznajo pravi namen in smisel našega dela: pomoč za bodočnost naše domače baletno-plesne scene ter vzpodbuda za nadaljevanje stoletne tradicije sodelovanja slovenske glasbene in baletne umetnosti.

Z veseljem vas vabimo še na ponovitev

v nedeljo, 2. decembra 2007, ob 19. uri, v Gledališču v Kopru.

Vojko Vidmar

Plakat prireditve

DUET
Koreografija: Žiga Jereb
Glasba: Slavko Osterc
Ples: Dana Petretič, Siniša Bukinac

Foto Robert Balen

Dana Petretič, Siniša Bukinac

PRESODKI IN ASOCIACIJE
Koreografija in ples: Ana Germ
Glasba: Marko Urbanek

Foto Robert Balen

Ana Germ

OD TU NAPREJ
Koreografija in ples:
Živa Droljc, Gaj Rudolf
Glasba: B. Alen / V. Horvat

Foto Robert Balen

Živa Droljc, Gaj Rudolf

TIME - ČAS
Koreografija: Ingrid Radman
Glasba: Jan Jakomin (DJ Ian F)
Ples: Daniela Maria Magalhães Cruz, Ana Jenček, Ingrid Radman

Foto Robert Balen

Ingrid Radman, Ana Jenček

SANJE OPOLDAN / DREAMS AT NOON
Koreografija in ples: Dana Petretič
Glasba: Mirko Vuksanović

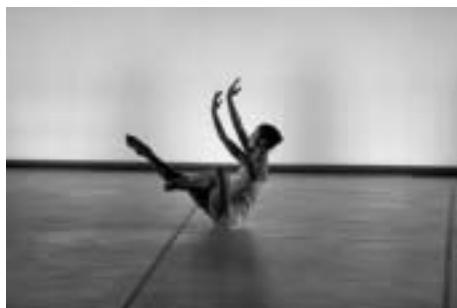

Foto Robert Balen

Dana Petretič

GLASS
Koreografija: Gaj Žmavc
Glasba: Mitja Ozis
Ples: Marta Voinea, Gaj Žmavc
Igralka: Gea Erjavec

Foto Robert Balen

Marta Voinea, Gaj Žmavc

MIDVE SVA MIDVE
Koreografija: Kristina Pojbič
Champaigne, Kjara Starič
Glasba: Caminoigra
Ples: Kristina Pojbič
Champaigne, Kjara Starič /
Marija Slavec

Foto Robert Balen

Kristina Pojbič Champaigne, Kjara Starič

SIMFUZIJA
Idea in koreografija: Jasna Zavodnik
Ples: Zoé Alibert, Maja Kalafatič, Marcel-
la Mancini, Špela Vodeb, Jasna Zavodnik
Glasba: Mitja Vrhovnik Smrekar
Glasbeni mojster: Simon Spreitzer
Video posnetek: Hana Vodeb

Foto Robert Balen

Jasna Zavodnik, Maja Kalafatič, Špela Vodeb,
Marcella Mancini, Zoé Alibert

UJETI TRENUTEK
Koreografija: Nastja Bremec
Glasba: Silence
Ples: Nastja Bremec, Kilian Haselbek
Vokal: Jerneja Umer

Foto Robert Balen

Nastja Bremec, Kilian Haselbek

INSEKTI
Koreografija: Uršula Teržan
Glasba: Milko Lazar
Ples in oblikovanje giba:
Petar Đorčevski, Gregor Guštin,
Ivan Greguš, Igor Sviderski

Foto Robert Balen

Petar Đorčevski, Igor Sviderski, Ivan Greguš,
Gregor Guštin

ŽENSKE
Koreografija: Valentina Turcu
Glasba: Skupina Katalena
Ples: Eva Gašparič, Evgenija Koškina,
Ines Petek, Blaga Rumenova Stoycheva,
Hristina Rumenova Stoycheva

Foto Robert Balen

Ines Petek, Evgenija Koškina, Eva Gašparič,
Blaga in Hristina Rumenova Stoycheva

Svečani baletni večer s podelitvijo strokovnih nagrad Društva baletnih umetnikov Slovenije 2007

Nagrade za leto 2007 so podeljene. Ob tradicionalni nagradi, poimenovani po plesalki in pedagoginji Lydiji Wisiak, je še novoosnovana nagrada Pie in Pina Mlakarja, namenjena pomembnim koreografskim presežkom. Podeljevana bo trienavno z željo poglobiti zavest slovenskega kulturnega občestva o izjemnosti legendarnega umetniškega para – Pie in Pina Mlakarja.

Podelitev je potekala v okviru baletnega programa, v katerem so se, poleg drugih, gledalstvu predstavili vsi prejemniki zlatih odličij z letošnjega državnega baletnega tekmovanja, ki je potekalo februarja v Mariboru. Umanjkala nam je samo naša zvezda, baletni plesalec Anton Bogov, katerega zaželenost na baletnih odrih širom sveta ne pozna več meja.

Komisija za nagrade in priznanja DBUS v sestavi: Ljiljana Keča Rošker, predsednica, Magda Vrhovec, Marina Krasnova, Edi Dežman in Vojko Vidmar, se je odločila, da letos podeli sledeče nagrade in priznanja:

Strokovno nagrado »Pia in Pino Mlakar« za vrhunski mednarodni koreografski opus in izjemno obogatitev slovenske baletne umetnosti, ob 60-letnici umetniškega ustvarjanja, prejme **plesalec in koreograf Milko Šparemblek**.

Utemeljitev:

»S plesom se začne vse. Balet je izhod iz labirinta.« Ta Šparemblekova na videz skopa, a globoko pomenljiva misel, je vodilo in hkrati sporočilo njegove šest desetletij dolge ustvarjalne poti. Na tej poti Milko Šparemblek sledi Mlakarjevemu sporočilu, da se je balet v štiristo letih svoje zgodovine opiral na spoznanje, da je človek psihofizična celota, ki ji ustreza en sam aksiom: lepota je resnica, resnica je lepota, obema pa je enakovreden etos, ki je tretja resnica. Enotnosti te »svete trojice« ostaja zvest tudi Šparemblek in jo dopolnjuje z vedno na novo izumljeno plesno govorico, ki vodi tja, kjer domuje prastaro hrepenenje po preseganju samega sebe, po preseganju minljivosti in končnosti.

Vznemirljivost Šparemblekovega opusa, ki obsega prek sto trideset baletnih koreografij v petinštiridesetih gledališčih po vsem svetu, potrjuje zvesto in spoštljivo vrednotenje njegovih kompleksnih sporočil, izrečeno tako v plesno-baletni kritiki kot v izrazih občudovanja spremljevalcev plesnega gledališča.

Umetnik občutljivo sledi univerzalnim duhovnim premenam v času in najgloblje uvide dosega z ustvarjanjem imaginarnih svetov. Součinkujoči učinek več slogovnih prijemov, ki ustvarja Šparemblekov izvirni slogovni izraz, je tako samosvoj, da se ga ni prijela nobena plesnoteoretična ali plesnozgodovinska oznaka. Šparemblek je namreč sam postal plesni pojem, njegov ples je preprosto »šparemblekovski«, njegove inovacije v vrtincu plesnogledaliških iskanj pa bi lahko poimenovali »šparemblekovsko plesno gledališče«.

Foto Robert Balen

Milko Šparemblek

Šparemblekova plesna umetnost že desetletja izhaja z njegovega avtorskega stališča, ki razume sodobni ples kot sintezo vseh doslej znanih slogovnih in tehničnih prvin, njihovo rabo in razpored pa narekuje trenutni avtorjev navdih v tesni navezi in iskrenem medsebojnem zaupanju z vsemi, ki v plesni uprizoritvi sodelujejo. Obsežnost, raznolikost, visoka estetska vrednost in modrost Šparemblekovih del govorijo o umetniku, ki kot živahen mislec ostaja zvest negovanju lastnih načel, iz katerih se rojevata vznemirljivost in brezčasnost najvišje govorice – govorice telesa in duha.

Šparemblekovo prvo srečanje z ljubljanskim baletnim ansamblom se zgodi leta 1977 s *Plesi na teme Magnificata* in *Webrn duetom*. Sledi *Baletno gledališče Igorja Stravinskega* in *Baletni triptih* na Wagnerjevo in Beethovnovo glasbo, za katerega prejme nagrado Prešernovega sklada. Od tedaj dalje je reden gost slovenskega baleta v gledaliških in televizijskih predstavah.

Šparembleka resnična ali namišljena odrinjenost in zapostavljenost baletne umetnosti nikoli ni spravljala v otopelost; ravno nasprotno: njegov opus je najbolj prepričljiva zavrnitev številnih nasprotujočih si interpretacij o vlogi, vrednosti in položaju baleta. Umetnik živi svoj uvid, da prihodnost plesne umetnosti ni niti v folklori niti v klasiki ne v sodobnem baletu ne v jazzu – temveč v vsem naštetem skupaj, v sintezi vseh teh sestavin, po njem zgovorno poimenovanih »ekumenski koncept«.

Temu umetniškemu kedu se lahko samo spoštljivo priklonimo, saj nas bodisi kot ustvarjalce bodisi kot gledalce zanesljivo, varno in osrečujoče vodi iz labirintov sveta v objem lastnega srca. V tem duhu prihaja stanovska nagrada, poimenovana po slovenskih in svetovnih dušah plesno-baletne umetnosti Pii in Pinu Mlakarju, v roke sijajnemu nadaljevalcu njunega izročila.

Katarina Lavš

NAGRADE LYDIE WISIAKOVE

Strokovno nagrado »Lydia Wisiak« za leto 2006, za izjemno umetniško izvedbo baleta Romeo in Julija, v koreografiji Yourija Vàmosa prejme *Balet SNG Opera in balet Ljubljana*. Utemeljitev:

Podatki o razprodanih predstavah, ki so sledile premierni uprizoritvi baleta Romeo in Julija, koreografa Yourija Vàmosa, in zadovoljstvo gledalcev tudi na gostovanjih, povedo veliko. Baletni ansambel SNG Ljubljana je imel ponovno priliko predstaviti svoje umetniške potenciale, ki pri marsikateri, ne najbolj srečno izbrani premieri, ostanejo skriti in neizkoriščeni. Tako baletni ansambel kot solisti so tehnično in umetniško odlično sledili koreografovimi ustvarjalnim smernicam in izoblikovali predstavo, ki se je dotaknila duš gledalcev. Zgodilo se je, da sta domača solista Ana Klašnja kot Julija in Lukas Zuschlag kot Romeo v umetniškem smislu močno prekosila gostujoči par iz tujine, s katerim je koreograf ustvarjal svojo krstno uprizoritev. Mirno lahko trdimo, da se je na baletnem odru ljubljanske Opere zgodila umetnost.

Strokovno nagrado »Lydia Wisiak« za leto 2006, za izjemno uspešne nastope in oblikovanje vloge Aurore v baletu Trnuljičica, prejme *baletna plesalka Tijuana Križman*.

Mlada baletna plesalka Tijuana Križman že vrsto let navdušuje mariborsko baletno občinstvo z izjemno baletno tehniko in dramaturško izraznostjo svojih vlog. Mariborsko baletno šolanje nadaljuje v baletni šoli milanske La Scale. Po povratku je z oblikovanjem vloge Aurore v baletu Trnuljičica zelo jasno sporočila, da se na slovenskem baletnem nebu poraja nova zvezda. Za svoj ples je prejela že vrsto nagrad doma in v tujini. Letos jim je dodala še grand prix z državnega baletnega tekmovanja. A ker je Tijuana vesela in neustavljiva, se je odpravila še na mednarodno tekmovanje na Dunaj in si priplesala novo zlato odličje, v Rimu pa tretjo nagrado. Želimo ji veliko nadaljnjih uspehov in priložnosti.

Posebno priznanje kot najobetavnejša mlada baletna plesalka, za svoje izjemno uspešne umetniško- in tehnično-profesionalne nastope, prejme *plesalka Alena Medich*.

Alena je v rosnih mladosti z družino prispela v Slovenijo, začela baletno šolanje v Zagorju in ga letos končala na Srednji baletni šoli v Ljubljani. Vmes se je njena družina preselila v tujino, Alenina ljubezen do baleta je premagala strah pred samostojnim življenjem. Predanost baletni umetnosti, kateri podreja vse, botruje njeni poti. Začeli so jo vključevati v predstave Baleta SNG Ljubljana in prejema nagrade na tekmovanjih. Leta 2005 uspešno zastopa Slovenijo na Evrovizijskem tekmovanju mladih plesalcev v Varšavi. Zlata plaketa na letošnjem tekmovanju je ponovni dokaz njenih izjemnih kvalitiet. Upamo, da bo strokovno priznanje Aleni dodatna vzpodbuda za njeno nadaljnjo umetniško pot in da ji bo omogočena čimprejšnja vključitev v profesionalni baletni ansambel. Prepoznavajoč v Aleni izjemen umetniški potencial, je Aleno dodatno nagradil s svojo donacijo zakonski par Katja in Marjan Batagelj in ji s tem skušal pomagati pri nadaljnjem umetniškem razvoju.

Naj ob tem zapišemo, da se v tej sezoni za Aleno Medich ni našlo mesto v nobenem od obeh profesionalnih baletnih ansamblov in samo upamo lahko, da je ne bomo »izgubili« ...

Romeo in Julija

Arhiv SNG Opera in balet Ljubljana

Foto Ivan Vinovrški

Foto Javorka Križman

Tijuana Križman (zgoraj)

Rim: Matej Selan (vodja baletne šole Ljubljana), Lejla Pantić Šindrić, Olga Andreeva (balerina in pedagoginja v Ljubljani), primabalerina Maja Pliseckaja, Tijuana Križman in Eugen Dobrescu

Foto Robert Balen

Alena Medich prejema priznanje iz rok balerine in podpredsednice DBUS Alenke Ribič Laufer

Mestna občina Maribor je marca podelila Glazerjeve nagrade, ki jih lahko primerjamo z Župančičevimi nagradami Mestne občine Ljubljana, podeljevane v mesecu juniju.

Letošnje leto je bilo za člane Društva baletnih umetnikov Slovenije zelo uspešno leto, saj je nagrada zašla v naše vrste kar na obeh koncih.

Glazerjevo listino je prejel *baletni plesalec Sergiu Moga* za vlogo Zorbe v istoimenskem baletu Grk Zorba na glasbo Mikiša Teodorakisa in v koreografiji Lorce Massina.

Utemeljitev:

Sergiu Moga se je rodil v romunskem mestu Iasi. Leta 1988 je začel v Cluju svojo plesno kariero, leta 1991 pa je prišel v Maribor, kjer je dobil stalni angažma v baletnem ansamblu. In že od leta 1994 nas v SNG Maribor navdušuje kot baletni solist ter nosilec karakternih vlog.

Je eden redkih, ki jim lahko sledimo skozi najrazličnejše vloge in uživamo v njegovi raznolikosti podajanja karakterjev v številnih baletih.

Vidnejše vloge, v katerih lahko sledimo izjemni umetniški rasti plesalca, so: Tybalt, Toreador, Zlati deček, Rothbart, Escamilio, Plava ptica, Spartak, Franz ...

In ko smo že imeli občutek, da je to vrhunec njegove solistične kariere, nam je Sergiu Moga pričaral vročo Grčijo, Kreto, in na njej Grka Zorbo. Kot Zorba je zaslužen – s svojo pozitivnostjo in optimizmom – da se v drugem dejanju sproži pravi energetski plaz, ki preplavi avditorij in gledalce spravi v svojevrsten delirij radosti, saj le-ti kar ne morejo nehati aplavdirati. Kritika ga je opisala z besedami: »Vloga Zorbe mu je pisana na kožo, njegov ples je sejal energijo, bil je gibalni podaljšek dirigentove palice, vsak del telesa pa je vibriral v čustveni zrelosti tega polnokrvnega moškega, vsekakor pa je s svojo izvedbo očaral vse po vrsti.«

Župančičevo nagrado je prejela *baletna plesalka Ana Klašnja* za vlogo Julije v baletu Romeo in Julija Sergeja Prokofjeva, v koreografiji Yourija Vàmosa.

Utemeljitev:

Baletna plesalka Ana Klašnja je v pretekli sezoni na odru ljubljanske Opere in baleta neponovljivo zasijala v vlogi *Julije* v baletu Romeo in Julija Sergeja Prokofjeva in v koreografiji madžarskega koreografa Yourija Vàmosa. Umetnica je že leta 2004 z vlogo Klare v Hrestaču – Božični zgodbi, za katero je bila nagrajena s stanovskim priznanjem Lydie Wisiak, dozorela v plesalko naslovnih vlog. Njeno s suvereno plesno tehniko in čustveno čarobnostjo izplesano *Julijo* baletnemu spominu ohranja posnetek Televizije Slovenija. Umetnica v tej vlogi žari v dotiku ljubezenskega plamena, ko se le-to prvič in večnostno usodno sreča z otroško radoživo dušo. S pomočjo plesalkine umetnosti se doživetje ljubezni spreminja v sublimno odrsko umetnino, ki je redka dragocenost v opusih posameznih baletnih ustvarjalcev in v baletni umetnosti nasploh. V kratkem ustvarjalnem veku plesanja na baletnem odru si ožarjena *Julija* Ane Klašnja, kot bi njeno umetniško prepričljivost poimenoval mojster slovenskega in svetovnega baleta Pino Mlakar, z največjim spoštovanjem zasluži Župančičevo nagrado mesta Ljubljane, v katerem je v pretekli in tekoči sezoni v živo navduševala svoje občudujoče občinstvo.

Foto Vojko Vidmar

Nagrajenec Sergiu Moga s soprogo balerino Tanjo Baronik, tudi že Glazerjevo nagrajenko in sinom Davidom

Foto Vojko Vidmar

Župan MO Ljubljana Zoran Janković z nagrajenkama igralko Polono Juh (tudi baletno plesalko) in balerino Ano Klašnja

2. marec 2007, 100-letnica rojstva nestorja slovenskega baleta Pina Mlakarja

Točno na 100-letnico rojstva legende slovenske baletno-plesne scene Pina Mlakarja se je delegacija Društva baletnih umetnikov Slovenije (DBUS) poklonila njegovemu spominu ob grobu Pie in Pina Mlakarja v Ločni pri Novem mestu, zvečer istega dne pa smo v Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu izvedli ponovitev slavnostne predstave Nekdanje svečanosti v organizaciji DBUS z 72 nastopajočimi in pod umetniškim vodstvom Janeza Mejača.

Ob tej priliki je DBUS izdalo spominski ovitek z dvojezičnimi podatki o slavljencu s kompletom petih razglednic legendarnega para iz njunega baleta Mlada pota, ki so bile posnete leta 1932 in še danes navdušujejo s svojim »ujetjem giba«. Spominski ovitek so brezplačno prejeli obiskovalci prireditve, na voljo pa je bil tudi spominski poštni žig z likom Pina Mlakarja in letnicami rojstva.

Žal je zaradi težav pri zagonu proizvodnje osebnih znamk Pošte Slovenije izid dveh osebnih znamk z likoma Pie in Pina Mlakar kasnil za mesec dni. Znamki je oblikovala Neva Štemberger.

Nekaj mesecev kasneje so nas z Mestne občine Novo mesto obvestili, da bodo eno od novih ulic Novega mesta poimenovali po Pii in Pinu Mlakar.

Prav tako smo izvedeli, da je »Večna baletna domačija«, na kateri sta živela Mlakarjeva v Ločni pri Novem mestu (praktično na dvorišču upravne zgradbe tovarne Krka) prešla v trajno lastništvo in oskrbo tovarne Krka d.d. Lepo očiščena parcela dokazuje, da je kompleks prišel v dobre roke. O namembnosti objekta pa še ni dokončne odločitve.

6. marca 2007 je slavnostno predstavo baleta Vrag na vasi Pie in Pina Mlakar izvedel tudi Balet Narodnega kazališta v Zagrebu, ki je v lanskem letu praznoval zavidljivih 50 let neprekinjenega ohranjanja omenjenega baleta na repertoarju te hrvaške baletne institucije. Nekoliko nas grize zavist, nekateri pa bi morali ob tem zardevati ...

V zvezi s stoletnico Pina Mlakarja in knjigo z naslovom Nekdanje svečanosti, ki jo je izdalo Društvo baletnih umetnikov Slovenije, smo prejeli naslednji zapis:

Kolektivna monografija

Zbornik Nekdanje svečanosti o legendarnih Pii in Pinu Mlakar

Že kar nekaj časa je preteklo, odkar je – še z letnico 2006 in pod skrbno uredniško roko Katarine Lavš – izšel obsežen in v vseh pogledih reprezentativen zbornik, posvečen vsestransko ustvarjalno nadarjenima baletnima snovalcema, koreografoma in plesalcema Pii (1908–2000) in Pinu Mlakar (1907–2006), zagotovo najznamenitejšemu slovenskemu umetniškemu paru. Premišljeno in ne po naključju nosi ta lepa knjiga naslov *Nekdanje svečanosti*, torej po, med drugimi slovitimi, tudi znani istoimenski plesni predstavi (glasba: Richard Strauss po Françoisu Couperinu, scenarij, koreografija in režija: Pia in Pino Mlakar), uprizorjeni prvič leta 1941 v Münchnu (*Verklungene Feste*, Bayerische Staatsoper) in leta 1955 v Ljubljani (*Nekdanje svečanosti*, SNG Opera in balet). Zbornik je urednica podnaslovila: *Prispevki za monografijo Pie in Pia Mlakarja*, torej formalno docela logično, a v resnici skorajda preskromno, saj lahko knjigo pojmujeemo in imamo kar za kolektivno monografijo o naših cenjenih Mlakarjih. Naj to na prvi pogled nemara preveč apodiktično oznako vsaj na kratko in zgoščeno ilustriramo s poglobitnimi ali nosilnimi prispevki v *Nekdanjih svečanostih*.

Med slednje, torej nosilne tekste je najprej vsekakor šteti obsežno, monografsko zasnovano študijo beograjske balerine in (po plesni karieri) baletne raziskovalke Milice Jovanović s preprostimi, a zato dovolj osredotočenim naslovom: *Pia in Pino Mlakar*. V temeljitih analizah in ob številnih referenčnih kritičskih odmevih sledi študija predvsem najmarkantnejšim plesnim predstavam – od davne *Srednjeveške ljubezni* (Pariz, 1932) do *Vraga na vasi*, *Legende o Jožefu*, *Danine*, *Coppelie*, *Male balerine*, *Ohridske legende*, *Lepe Vide*, *Loka* itn. itn., če omenimo samo nekaj najbolj slovitih odrskih uprizoritev, ki sta jih Pino in Pia Mlakar, močno navdihnjena s teoretskimi in praktičnimi dognanji znamenitega nemškega raziskovalca človekovega omnipotentnega telesnega gibanja in plesnih izraznosti ter njunega spoštovanega učitelja Rudolfa Labana, ustvarila v Parizu, Dessauu, Frankfurtu, Pragi, Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu, Zürichu, Münchnu, Bayreuthu in seveda zlasti v Ljubljani, če omenimo samo poglobitne postaje na dolgoletnih ustvarjalnih poteh našega baletnega para. Iz teh analiz je mogoče razbrati, kako sočasno plesno napredna, disciplinirana, tehnično perfektna, izrazna, glasbeno in ritmično ubrana in izvirna, poetična, senzibilna in sugestivna, če izberemo nekaj prilastkov, ki jih v povzetku navaja (F.)rancka (S.)livnik, sta bila Pia in Pino od zgodnjih nastopov v začetku tridesetih let do najznamenitejših umetniških zenitov sredi dvajsetega stoletja. Študiji, ki jo je Jovanovičeva sicer napisala in objavila že leta 1985, dodaja naš sloviti baletni solist Vojko Vidmar svoj spominski zapis *O dvojici z galerije*, osredotočen zlasti na nepozaben študij baletov *Vrag na vasi* in *Lok*, kjer je še posebej intenzivno sodoživljal in sooblikoval svoj ples, dobredno očarano navdušen nad ustvarjanjem Mlakarjev. Jovanovičeva pa je za zbornik napisala še krajši, a zato nič manj tehten pogled v vznemirljivo razmerje Pina Mlakarja do klasične plesno-baletne dediščine v burnih časih med svetovnimi vojnami.

V razdelku *razprave in eseji* sledi vrsta zelo zanimivih raziskav, ki jih v pričujočem poročilu seveda ni mogoče nadrob-

neje razčlenjevati, nemara pa bojo že zgolj njihovi avtorji in naslovi ter spoznavno-pomenski refleksi lahko ponazorili vsaj temeljne vsebinske poante teh prispevkov.

Tako dr. Andrej Inkret, teatrolog, literarni in gledališki kritik in literarni kritik, zelo elokventno raziše in ovrednoti najzgodnejša iskanja in zorenja plesa kot umetnosti in gledališča Pina Mlakarja. Vesna Mlakar, baletologinja, muzikologinja in umetnostna zgodovinarica natančno analizira postaje in srečevanja Pie in Pina Mlakarja na dolgi ustvarjalni poti, s posebnim poudarkom na umetniškosti plesa kot izraznega sredstva v različnih časovnih in razvojnih fazah. Podoben, predvsem iskanju umetniške sublimnosti pri plesu je kratek razmislek slovitoga zagrebškega koreografa Milka Šparembleka. Po svoje najbolj sofisticiran je prispevek inženirja elektrotehnike Toma Mlakarja, sina naših baletnih velikanov, ki raziskuje Pii in Pinov prispevek k razvoju kinetografskega zapisa njenih koreografij, nekakšnega pendanta notnemu zapisu v glasbi. Dr. Irena Avsenik Nabergoj, po študiju in delu literarna raziskovalka, se posveča analizi baleta *Legenda o egiptovskem Jožefu* med »težnostjo čutnosti in milostjo duha«, ki je prikazan kot zgled človeka, združujočega v sebi ideal lepote in čut za sveto. Popolnoma svojevrstna je študija umetnostnega zgodovinarja, dr. Milčka Komelja, ki zelo podrobno in obsežno raziskuje Pinovo risarsko nadarjenost in umetniško angažiranost v umetnostno-zgodovinskem kontekstu kot dediča ekspresionizma in ustvarjalca sinteze telesa in duha v prostoru. Dr. Henrik Neubauer, naš znani baletnik in koreograf, se v zanimivem prispevku posveča *Plesalcu v sponah*, edinemu baletu, ki ga je Pia Mlakar koreografirala sama in velja za edini slovenski balet brez glasbene spremljave. Slavist, prof. Mirko Ramovš, sklepa razdelek razprav in esejev z raziskavo, katere naslov pove bistveno: Prvine ljudskega plesa v baletu *Vrag na vasi*, torej tiste dimenzije v plesno-baletni tradiciji, ki Mlakarjevima nikakor ni bila tuja, čeravno je njun balet izhajal iz tedaj zelo moderni(stični)h sočasnih plesnih spodbud in navdihov.

Tretje poglavje *Nekdanjih svečanosti* je po svoje posebej zgovorno in po svoje tudi najbolj vznemirljivo in očarljivo: to je razmeroma obsežna zbirka imenitnih fotografij iz znamenitih baletov in plesov pod naslovom *Odrske podobe Pie in Pina Mlakar*. Seveda je svojevrsten paradoks, če rečemo, da so statične slike dinamičnega plesnega gibanja najbolj vznemirljive in zgovorne. A tu vsemu navkljub najbrž lahko obvelja znani indijski izrek: bolje je enkrat videti kot stokrat brati.

Naslednji razdelek monografskega zbornika o Mlakarjih ima naslov *Spomini spominov*. Teh je troje: dr. Marko Marin, dolgoletni profesor na AGRFT, se na kratko spominja Pina Mlakarja kot priljubljenega in nadvse sugestivnega akademskega učitelja; Jože Humar v izbranih (že prej prvič objavljenih) odlomkih pod naslovom *Njuna Dvoedinost* besedno oživlja nepozabna pomenkovanja pri Pii in Pinu; mlajši kolega Mlakarjev, znani mariborski koreograf Iko Otrin, pa skorajda zamaknjeno obuja spomine na svoja velika vzornika, prispevek pa konča z bridkim spoznanjem o Pinovem poslednjem slovesu: »Ko sem oddajal te Spomine, je prišlo sporočilo. *Grče ni več. Odšel je in nas pustil same, da nadaljujemo njegovo pot.*«

Lepo knjigo – oblikovala jo je Neva Štemberger – sklepa še nekaj krajših razdelkov: *Dokumenti*: Memorandum o sloviti baletni domačiji Pie in Pina ob Krki v Novem mestu in tekst *Kako naprej*, Mlakarjev predlog o vnovični vključitvi *Danine* in *Vraga na vasi* v repertoar baleta SNG. Sledijo zmeraj zanimi-

Foto Peter Klinc

Posnetek z novomeške uprizoritve *Nekdanjih svečanosti*

ve slike iz družinskega albuma in že prej prvič objavljen, obsežen, iskrič in v marsičem tudi zelo poučen intervju Katarine Lavš s Pinom Mlakarjem v Sobotni prilogi *Dela* pod naslovom *Sveta trojica: lepota, resnica, dobrot*; nato nekaj izbranih Pinovih pisem, slikovit *Ladijski dnevnik 1986*, obsežna bibliografija koreografskih stvaritev, seznam nagrad in priznanj, časovnica skozi njuno življenje in delo ter naslovi knjig Pie in Pina Mlakar (Danica Dolinar). Sklepno besedo urednice Katarine Lavš najbolje napove duhoviti, najbrž Pinov citat: *Kadar pa bi baletno gledališče utegnilo dolgočasiti, naj se bralec spomni čudaškega para.*

Če povzamemo: kolektivna monografija, kakor smo poimenovali *Nekdanje svečanosti*, je knjiga, ki bo tako strokovnim poznavalcem kot tudi laičnim bralcem, med kakršne sodim tudi podpisani, in nekdanjim zavzetim spremljevalcem baletno-plesnih umetnin našega slovitoga ustvarjalnega tandema Mlakarjevih, zanesljivo odprla vrata in širok pogled v njuno nepozabno kreativno delavnico, torej v plesne mojstrovine, s katerimi se Pia in Pino nista vrhunsko uveljavila samo doma, marveč tudi v številnih evropskih baletnih metropolah. Mirne duše smemo zapisati, da sta se s svojo zanosno predanostjo telesnemu gibanju, njegovim praritmom in vzvišenim ali človeško tenkočutnim in milim, zdaj aristokratsko bogatim, zdaj preprosto ljudskim lepotam in umetniškimi sublimacijam edinovrstno in znamenito zapisala in vse življenje predajala umetnosti baleta in plesa ter to pravzaprav prvobitno umetnost v številnih nepozabnih odrskih uprizoritvah povzdignila tako rekoč do svetosti.

Žal, je ob tem visokem in pravzaprav samoumevnem spoznanju v zvezi s pravkar obravnavano knjigo treba zapisati tudi senčno misel: popolnoma nerazumljivo in žalostno je, da v javnosti o *Nekdanjih svečanostih* razen suhih evidenc ni bilo doslej mogoče zaslediti vsaj laičnih poročil, podobnih pričujočemu, kaj šele strokovnih presoj te zares bogate in tehtne kolektivne monografije o najznamenitejšem slovenskem umetniškem paru, Pii in Pinu Mlakar, čeprav je od izida knjige, kakor smo omenili na začetku, preteklo že veliko časa. A kljub temu si prihranimo vsaj še kanček upanja, da bomo strokovno presojto kje, nemara v periodiki, vendarle še lahko prebrali. *Nekdanje svečanosti* si to vsekakor zaslužijo.

Vasja Predan

Don Kihot, balet na glasbo Ludwiga Minkusa, v koreografiji in režiji Dinka Bogdanića, je z Baletom SNG Ljubljana februarja ugledal luč sveta na novi lokaciji, na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, kamor se je bila SNG Opera in balet prisiljena preseliti zaradi rekonstrukcije in dogradnje matične operne hiše. Kljub neugodnim akustičnim pogojem in manjšim tehničnim možnostim je razveseljivo dejstvo, da je velik del občinstva ostal zvest našim umetnikom.

Inačica baleta, ki je bil prvič predstavljen ljubljanski publiko leta 1994, se je razlikovala po dolžini predstave, saj sta, kot je pojasnil umetniški vodja baleta Jaš Otrin, koreograf in tokratni dirigent Davor Krnjak vztrajala na originalni glasbeni verziji baleta.

V naslovni vlogi se je predstavil Tomaž Rode, pred časom član ljubljanskega baleta, ki ga je nekaj časa tudi vodil, kot njegov oproda je bil Iulian Ermalai, v vodilnem plesnem paru Kitri in Basil pa so se izmenjavali Rita Pollacchi in Tjaša Kmetec ter gosta Tomislav Petranović in Anton Bogov. Dulcinejo je plesala Regina Križaj Babačić. Predstavo je posnela TV Slovenija.

Spomladi smo doživeli trenutek, ko je vidni ustvarjalec slovenske in evropske sodobnejše plesne scene ter ustanovitelj Zavoda En-knap Iztok Kovač prestopil prag nacionalne baletne ustanove SNG Opera in balet Maribor. Projekt **Gospodarji časa**, ki se je pripravljajal dalj časa, je bil zaradi nenavadnosti dogodka težko pričakovan.

Premiera s ponovitvijo je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani, nato pa se je projekt predstavil še štirikrat mariborskemu občinstvu. Na odru smo lahko videli najvidnejše soliste Baleta SNG Maribor, ki so nam domači iz številnih baletnih predstav. Zdelo se je, kot da v predstavi ne najdejo svojega pravega mesta. Kar nekaj mnenj smo slišali, češ da njihov izjemni tehnični in umetniški izraz ni znal biti primerno izkoriščen ...

Naj ob tem še zapišemo informacijo, da je avtor projekta, Iztok Kovač, konec septembra krstno predstavil projekt Praznovanje skupine En Knap Group (EKG), ki naj bi bila zametek prve profesionalne plesne skupine sodobnega plesa pri nas.

Sodelovanje, ki se je začelo z združevanjem baletnih umetnikov SNG Ljubljane in Maribora v projektu Edwarda Cluga Arhitektura tišine, se je uspešno nadaljevalo tudi v mednarodnem opernem projektu **Knez Igor** Aleksandra Borodina. Polovski plesi, ki so samostojni in eden atraktivnejših delov opere Knez Igor, je koreografirala gostja iz Poljske, Anna Kristof. Po vrsti uspešnih izvedb v SNG Maribor je bila predstava predvidena za otvoritev Festivala Ljubljana, 2. julija 2007. A bogovi temu niso bili naklonjeni in so nad izvajalce in gledalce priklicali »meteorološko prekletstvo«, ki je predstavo dodobra oklestilo. Na ponovitvah so imeli umetniki in gledalci boljše pogoje. Precej pripomb je bilo slišati na račun nedorečenosti pri oblikovanju kostumov, mask in lasulj za Polovske plesne ...

Arhiv SNG Opera in balet Ljubljana

Rita Pollacchi v vlogi Kitri in baletni ansambel SNG Opera in balet Ljubljana

Foto Ivan Vinovrški

Gospodarji časa, Matjaž Marin v skoku

Foto Ivan Vinovrški

Opera Knez Igor, Polovski plesi v izvedbi Baleta SNG Maribor

La Callas, prizor iz predstave

Foto Ivan Vinovski

La Callas, predstava, ki smo jo premierno lahko videli septembra, je prvi celovečerni avtorski projekt Valentine Turcu, balerine in koreografinje v SNG Opera in balet Maribor. Kot izvrstna karakterna balerina ima Valentina za seboj tudi dolgo ustvarjalno pot na področju dramskega gledališča – za mnoge predstave je ustvarila odrski gib in koreografijo. Nedvomno ji je delo z vrsto režiserjev na področju nekdanje skupne države razširilo obzorje gledališkega videnja in čutenja. Trikrat smo jo srečali tudi na Gala večerih novih baletnih koreografij DBUS, kjer je vsakokrat požela priznanja publike.

Projekt La Callas je doživel bipolarno odmevnost, saj mnenja v tiskanih medijih niso usklajena z zanimanjem publike, ki na predstavah ob izvedbi številnih opernih arij, ki jih je pela legendarna diva Callasova, navdušeno obujajo spomine na svoja in pevkinina doživetja. Večmedijska predstava pušča baletne plesalce nekoliko ob strani. Avtorici želimo veliko energije in volje pri izzivih, ki jo čakajo v prihodnosti.

Tijuana Križman kot Mali princ

Foto Arhiv SNG Drama Maribor

Konec septembra smo si v Mladinskem gledališču v Ljubljani ogledali predstavo **Mali princ**, v produkciji Drame SNG Maribor. Režiser Diego de Brea je podpisan pod avtorski projekt, v katerem je edina oseba na odru letošnja nagrajenka DBUS, baletna plesalka Tijuana Križman.

Zanjo je sodelovanje s takšnim režiserjem in uro dolg »solo nastop« nedvomno izjemno dragocena izkušnja za bodoči umetniški razvoj. Polna dvorana gledalcev je predstavo sprejela z velikim navdušenjem.

20. oktobra 2007 smo doživeli premierno izvedbo baletnega večera v dveh delih, ki so mu botri nadeli skupno ime **Yin&Yang**. Balet SNG Ljubljana je predstave iz znanih razlogov (obnova operne hiše) izvedel v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma. V prvem delu je Leo Mujić, ki ga ljubljanska publika pozna kot asistenta koreografije baleta Pepelka koreografa Jeana Christophea Blavierja in kot ustvarjalca krajšega sodobnega dela v ljubljanski Stari elektrarni, ki ga je v tandemu izvedel z balerino Sanjo Nešković Peršin, predstavil svoje videnje pojma z nazivom Yin&Yang z naslovom **She is missing**, na glasbo J. S. Bacha, F. Busonija in Marcusa Maederja, z ženskimi baletnimi plesalkami. Za drugi del večera, ki naj bi predstavljal drugo polovico pojma Yin&Yang, pa je bil izbran balet **Troy game** z moškimi plesalci, v koreografiji Roberta Northa, na glasbo Boba Downesa in brazilske batucade, ki je bil premierno izveden leta 1974 in bil leta 1989 tudi posnet za televizijo z dvanajstimi plesalci Dance Theatre of Harlem. V tem delu večera je bila energija, kot simbol bojevanja, nekajkrat ogrožena s strani forme. Nekateri so imeli težavo dva stilno tako različna koncepta in pristopa umestiti pod skupni klobok z imenom Yin&Yang, ki v svoji simbolni in filozofski pomenskosti ne dopušča pretirano svobodnih interpretacij. In če z veliko dobre volje človek privoli v zgolj površen kontrapunkt ženska-moški, mu iznenada v prvem delu umanjka ženskih principov, da o trditvi, zapisani na reklamnem lističu predstave, da »koreograf s svojim delom želi častiti liričnost ženskega giba«, ne govorimo (srečali smo tudi užaljene predstavnice nežnega spola). Da ugotovitve niso iz trte izvite in nimajo slabih namenov, morda potrjuje obisk gledalcev, ki nas je žalostil. Mogoč je ogled ponovitev predstave, ki so napovedane za 25. in 26. februarja, ter 11. in 12. marca 2008.

Yin&Yang

Arhiv SNG Opera in balet Ljubljana

23. marca 2007 se je Hrvaško narodno kazalište iz Zagreba s premiero baleta **Pesmi ljubezni in smrti** na glasbo Gustava Mahlerja poklonilo plesalcu in koreografu **Milku Šparembleku**, ki slavi 60-letnico svojega umetniškega delovanja. Rojen v Prevaljah na Koroškem je s starši kot otrok odšel v Zagreb, od tam pa kmalu v Pariz, od koder ga je uspešna pot vodila po vsem svetu. Od leta 1977, ko je prvič sodeloval z baletom SNG Ljubljana, je z dolgo vrsto svojih mojstrov in pustil slovenski baletni umetnosti neizbrisni pečat, za kar ga je Društvo baletnih umetnikov Slovenije letos nagradilo z novoosnovano nagrado Pia in Pino Mlakar. Veliko zadovoljstvo je bilo oživljati spomine in podoživljati čarobnost spleta Mahlerjeve glasbe, Milkovih plesnih fantazij in mladostnih energij plesalcev ...

Še en nepozaben umetniški dogodek, pravi posladek, se je zgodil na baletnem odru HNK Zagreb, in to 6. in 7. aprila 2007. V baletu **Giselle** je naš baletni prvak **Anton Bogov**, ki je tudi dobitnik nagrade Prešernovega sklada in strokovne nagrade DBUS, v vlogi grofa Albrehta svoje umetniške energije prepletel z romunsko balerino izjemnih kvalitiet **Alino Cojocar**, ki je bila leta 2005 razglašena za balerino leta. Klasična baletna umetnost, ki bi jo nekateri tako lahkotno želeli potisniti v muzej ali kar med staro šaro, je zasijala v polnem žaru in navdušila nabito gledališče. Ob tem bomo skušali iz spomina izbrisati dejstvo, da bi pred časom ta vrhunski umetniški dogodek lahko predstavili tudi ljubljanski publiki.

Nekaj res izjemno umetniškega je moralo biti »v zraku« letošnjega aprila. Vrhunskost umetniškega baletnega doživetja je ljubljanski publiki omogočil Cankarjev dom, ki mu je uspelo pripeljati v goste **Nizozemsko plesno gledališče NDT1**, katerega duša in srce je kljub odstopu z vodilnega položaja gledališča še vedno **Jirí Kylián**. Dvema njegovima koreografijama, starejši (Voščena krila) in mlajši (Katran in perje), je bila dodana koreografija Govori zase, avtorja Lightfoota Leóna. Pogovori z gledalci, tudi iz drugih umetniških okolij, so vodili do enekih ugotovitev: neprecenljivi umetniški trenutki, vrhunska estetika, izjemna umetniškost plesalcev, ki skorajda mejijo na popolnost, kratka dogodek, ki je nenadomestljiv in vlije človeški duši dragocene nepozabne čarobne občutke. Hvala zanje! V enem od dnevnih časopisov smo zasledili zapis osebka, (pre)očitno nesposobnega »brati«, dojemati, doživljati enkratnost umetnosti, ki lahko pomeni bistvo življenja ...

Pred kratkim smo si v SNG Opera in balet Maribor ogledali premiero baleta **Pepelka**, na glasbo Sergeja Prokofjeva, v koreografiji Viktorja Litvinova. Asistent koreografa je bil Valentin Lebed. Pravljični balet se zdi kot naročen za prednovoletni čas, saj skrajšana inačica predstave obeta veselje tudi za mlajše gledalce. S posebnim veseljem smo doživeli povratek na odrsko deske primabalerine Alenke Ribič Laufer, ki smo jo po majski poškodbi kolena zopet lahko občudovali v družbi prvaka mariborskega baleta Antona Bogova. Od mladih se je nov izziv, kot drugi zasedbi nasmehnil Tijuani Križman in Matjažu Marinu.

In zopet doživljamo reakcije, ki smo jih vajeni. Na eni strani navdušeni gledalci, na drugi pa filozofsko nastrojeni »razsodniki« in vsevedi, ki bi fosilne ustanove, kot je na primer opera in balet kar ukini ...

Foto Tomaz Lauko

Pesmi ljubezni in smrti, Ljubljana 1988, Marinka Ribič, Ute Kopp, Sanja Neškovič in Vojko Vidmar

Foto Vojko Vidmar

Alina Cojocar in Anton Bogov v vlogi Giselle in grofa Albrehta

Foto Ivan Vinovski

Pepelka, Alenka Ribič Laufer in Anton Bogov

Tijuana Križman in Eugen Dobrescu na zaključnem večeru v duetu iz baleta Trnuljčica

Foto Ivan Vinovški

Mariša Nač, ena od nagrajenk s 7. baletnega tekmovanja, ki že drugo leto nadaljuje študij baleta v Monte Carlu

Foto Arhiv DBUS

Februarja 2007 se je v Mariboru odvijalo državno baletno tekmovanje ali točneje **8. tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev** v organizaciji TEMSIG-a in s sodelovanjem Srednje glasbene in baletne šole Maribor in SNG Opere in baleta Maribor, ki poteka bienalno. Na tekmovanju je svoje spretnosti in pridobljeno znanje predstavilo doslej največje število tekmovalcev (38), in to v štirih starostnih skupinah (od 13. do 15. leta, do 17. leta, do 19. leta in do 26. leta) ter 12 tistih, ki so zaradi mladosti (do 13. leta) zastopali javne in zasebne baletne šole v spremljevalnem programu izven konkurence. Predsednik organizacijskega odbora je bil Janez Meglič. Žiriji je predsedovala Olja Ilić, člani pa so bili Franci Ambrožič, Tanja Baronik, Alenka Šest in Damir Novak iz Hrvaške. Po dolgem času je bil letos spet podeljen grand prix, prilepila si ga je baletna plesalka Tijuana Križman, ki je v Mariboru zaključeno baletno šolanje nadaljevala v milanski La Scali. Tijuana ugotavlja, da je letošnje leto po kitajskem koledarju leto pujska, in baje so pujski tisti, ki pregovorno prinašajo srečo. Po koncu tekmovanja v Mariboru je odšla na baletno tekmovanje na Dunaj in tam prejela še eno zlato odličje. Da pujske res deluje, je verjela, ko je odpotovala še v Rim in se vrnila s tretjo nagrado, enako kot Lejla Pantić Šindrić, absolventka ljubljanske baletne šole, v juniorski skupini.

- Svojevrsten fenomen je bila tudi najstarejša skupina (do 26 let). Član žirije Damir Novak je po tekmovanju povedal, da doslej ni še nikoli srečal tako močne skupine, saj jih je od šestih konkurentov na koncu kar pet prejelo zlato plaketo (Tijuana Križman, Evgenija Koškina, Alena Medich kot najmlajša, Matjaž Marin in Eva Gašparič).

- V skupini do 19. leta so prejeli srebrne plakete Lejla Pantić Šindrić, Katarina Kete in Kristijan Korat, bronaste pa Jerneja Podbevšek Zhembrovsky in Petra Turk.

- V skupini do 17. leta sta srebrni plaketi prejeli Anamarija Radanovič in Ana Jenček.

- V skupini do 15. leta pa Barbara Potokar zlato plaketo, Janja Sahornik srebrno, bronaste pa Klara Štampar, Barbara Hribar, Rebeka Rajšek in Uroš Škaper.

Najuspešnejšim v skupinah je Ministrstvo za šolstvo in šport podelilo enkratno nagradno štipendijo za poletna izpopolnjevanja v letu 2007.

Anamarijo Radanovič je z nagradno štipendijo obdarila tudi Mestna občina Maribor. Barbara Hribar je prejela knjižno nagrado ČZP Večer d.d. kot najobetavnejša tekmovalka prve skupine. Valentina Turcu je prejela posebno priznanje za najizvirnejšo sodobno koreografijo, oblikovano posebej za tekmovanje, in Anton Bogov, kar je že tradicionalno, za nesebično partnersko pomoč mladim plesalkam.

Vse podrobnosti je moč najti na spletni strani TEMSIG-a.

Vse prejemnike zlatih plaket je Društvo baletnih umetnikov Slovenije vključilo v kulturni program slavnostne podelitve letošnjih strokovnih nagrad DBUS in jim s tem, v sodelovanju s TV Slovenija, omogočilo predstavitev številnemu TV gledalstvu. Predsednik organizacijskega odbora Janez Meglič je v uvodnih besedah med drugim zapisal: »To baletno tekmovanje je pomembno za obe operno-baletni gledališči, saj lahko tako dobita marsikaterega mladega baletnega plesalca oziroma plesalko.« Z ozirom na stanje, ki se v zadnjih letih poraja na področju slovenske baletne umetnosti in smo ga obdelali v uvodniku, se sprašujemo, če ta, nekoč veljavna trditev, še drži. Vse kaže, da ne! Mladi, ne glede na uspešnost, praviloma ostajajo pred zaprtimi vrati (naših) operno-baletnih gledališč.

Svoja letna predstavitvena koncerta sta baletni šoli iz Ljubljane in Maribora letos predstavili v mesecu aprilu. Najprej **mari-borska šola** pod vodstvom Helene Valerije Krieger, ki je v predstavo seveda vključila tudi gojence podružnic v Lenartu in Slovenski Bistrici. Scenarij prireditve je povezal naslov Usodni podvig. Spretna izpeljava programa z realnimi kapacitetami se je povezala v dveh dejanjih z naslovoma Roparja in V baletni šoli. Z ozirom na dejstvo, da v minulem šolskem letu niso imeli diplomantov (kako ilustrativen podatek težavnosti baletnega študija ob dejstvu, da je število vpisa in obiskovanja baletnih šol naraščajoče množično, da vznikajo novi oddelki baletnih šol pri glasbenih šolah širom Slovenije in da je povpraševanje po baletnih učiteljih stalno prisotno), je predstava kljub temu izzvenela uspešno, na veliko zadovoljstvo pretežno »domače« publike. Koreografije so pripravili pedagogi oddelkov Martina Kramer, Nataša Moškotevc, Mateja Brečko, Helena Valerija Krieger, Galina Dmitrieva in Nikolaj Chilnikov.

Ljubljanska baletna šola je imela tokrat boljšo »letino«: sedem diplomantov, od katerih eden celo moškega spola (Igor Čupkovič), poleg njega pa še Ajda Fortuna, Živa Fortuna, Lejla Pantič Šindrič, ki kljub slabemu »povpraševanju na trgu« baletnih plesalk ne misli vreči puške v koruzo (prijorila si je 3. nagrado na tekmovanju v Rimu), pa Tanja Pečenko, Katja Šuštar in Ana Terkov Peinovič. Baletni oddelek šole, ki ga vodi Matej Selan in pedagogi Tanja Pavlič, Darja Sebastian, Alenka Tomc in Marinke Ribič, se je ob prikazu posameznih oddelkov v klasičnem baletu, stilnih plesih in modernem plesu odločil za predstavitev znanja dijakov s tretjim dejanjem baleta Napoli. Delo koreografa Augusta Bournonvilla je za šolo priredil James Amar, plesalec, pedagog in koreograf, ki je svojo pot utemeljil v Franciji in potuje po vsem svetu. Njegovo pomoč je omogočil tudi Institut Français Charles Nodier v Ljubljani. Izjemno zahtevni zalogaj (poznavajoč zahtevnost koreografij Augusta Bournonvilla) je izzvenel sprejemljivo.

Naj dodamo še, da so dijakinje Srednje baletne šole iz Ljubljane pod vodstvom pedagoginje in koreografinje Marinke Ribič sodelovale v kulturnem programu prireditve v počastitev Dneva državnosti junija letos na Trgu revolucije v Ljubljani, kar je nedvomno novo priznanje domačim baletnim prizadevanjem.

Meseca maja je **Društvo prijateljev baleta Bled** v sodelovanju s Simfoniki RTV Slovenija v okviru Glasbene mladine Ljubljane presenetilo z enourno predstavo z naslovom **Baletno popoldne**, v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Aleksander Kravanja, ki nadaljuje tradicijo plesne vzgoje, ki jo je na Bledu osnovala preminula Dana Renčelj, je spet uspešno izpeljal ambiciozni projekt. Orkester je vodil Marko Hribernik, ob koreografiji Dane Renčelj je za ostale poskrbela Marisa Paull s pomočjo Maje Repe. Predstavo sta povezovala Jure Godler in Tilen Artač.

Desetine mladih baletnih navdušenk v starosti od 4 do 16 let, med katerimi smo zasledili tudi fanta, nas je skozi pravljčni svet Živalskega karnevala skladatelja Camilla Saint Saënsa popeljala v živobarvnih kostumih Irene Štraus. Podvig so zabeležile kamere nacionalne TV.

Kar z zavidanjem zremo v menedžerske sposobnosti predsednika društva Aleksandra Kravanja in razmišljamo, kako hudo bi potrebovali še kakšnega podobnega na slovenski profesionalni baletni sceni.

Foto Vojko Vidmar

Vodja Baletne šole Maribor Helena Valerija Krieger in pedagoga Ana Trojnar in Nikolaj Chilnikov, gojence Petra Turk ter Kristijan Korat z mlajšimi v sklepnem poklonu

Foto Robert Balen

Diplomantke Lejla Pantič Šindrič, Tanja Pečenko, Alena Medich (absolventka) in Katja Šuštar

Foto Vojko Vidmar

Gojenke Društva prijateljev baleta Bled s Simfoniki RTV Slovenija v Cankarjevem domu v Ljubljani

Društvo ljubiteljev baletne umetnosti Divača nas je v juniju povabilo na baletno revijo svojih gojenk z gosti v Kulturni center Srečka Kosovela v Sežano. Ob predstavitvi oddelkov od pripravnice do »najstarejših« so nastopili še gosti iz Ljubljane, Ilirske Bistrice, Komna, Sežane, Povirja, Postojne in Maribora. Predsednik društva Dobrivoj Subić neumorno vleče »baletni voz« v Divači, ob pomoči baletne pedagoginje Svetlane Petrovič, in upamo, da mu ne bo zmanjkalo volje.

Baletna šola Stevens nas je obvestila o svojih podvigih v Medvodah in v okviru baletnega oddelka na glasbeni šoli Jesenice. **Sneguljčica in sedem palčkov**

Baletna šola Stevens je v sodelovanju s Kulturnim društvom Medvode 2. 6. 2007 krstno uprizorila balet Sneguljčica in sedem palčkov, na glasbo Kruna Cipcija. Dramaturgijo in koreografijo je postavil Andrew John Stevens in skupaj z nastopajočimi navdušil publiko. Predstava je doživela že več kot pet ponovitev, povpraševanje se nadaljuje. Ponovitev bo pred prihodom Božička. Vljudno vabljeni 22. 12. 2007 v Kulturni dom Medvode! Vabimo na premiero Baletnega večera (Vodni balet, Adagio, Prijateljci?, Meditacija, Peter in volk), ki bo 1. 12. 2007 v Kulturnem domu Medvode.

Labodje jezero

Baletni oddelek glasbene šole Jesenice, ki ga vodi član Baletne šole Stevens Andrew Stevens, je za sklepno predstavo šolskega leta pripravil drugo dejanje Labodjega jezera in plese na glasbo Gaiete Parisienne J. Offenbacha. V predstavo so vključeni vsi učenci baletnega oddelka. Predstavo je obogatila z naslovno vlogo belega laboda gostja – solistka Rita Pollacchi in z Rotbartom gost Gaj Rudolf ter princem Andrew Stevens. Predstava je navdušila publiko, ponovitve že sledijo. Prvi del večera so navdušili najmlajši. Postavitev Labodjega jezera je krmaril Andrew Stevens, s pomočjo Nadje Zorn, prvi del pa je sad koreografije obeh učiteljev baleta.

Člani Društva ljubiteljev baletne umetnosti Divača z gosti

Foto Vojko Vidmar

Andrew Stevens z Rito Pollacchi in gojenkami baletnega oddelka Glasbene šole Jesenice

Foto Arhiv družine Stevens

Poletna

dogajanja

Samo majhen delček tega, kar smo uspeli obiskati ali o čemer so nas obvestili, kaže, kot vsako leto, na izjemno pestro poletno plesno dogajanje v Sloveniji.

Če izvzamemo že tradicionalna poletna gostovanja baletnih ansamblov Ljubljane in Maribora v Portorožu, na Festivalu Ljubljana, na Lentu v Mariboru in še kje, se mnogo dogaja tudi na »svobodni« sceni.

Morda najmnogičnejši, najbolj pester in zastopan s predstavniki prav vseh kotičkov naše domovine, je bil nedvomno **Festival plesa Piran 2007** konec junija. Več sto plešočih otrok in tudi nekoliko starejših je pet ur neprekinjeno v vseh mogočih plesnih zvrsteh zabavalo zbrano publiko in sebe ter mešalo štrene umetniškimi muzam na Tartinijevem trgu v Piranu. Predolga je vrsta skupin, šol in društev, ki so oblikovali ta praznik plesa in spomenik življenjski radosti tisto popoldne, ki se je zavleklo prav do noči.

Za gala konec, kot so ga poimenovali, so z nekaj solističnimi in duetnimi točkami navdušili profesionalni baletni plesalci Maribora in Ljubljane, Tijuana Križman, Urša Vidmar, Eugen Dobrescu in Tomaž Rode. Lepo je bilo slišati podatek, da dogodek prerašča v tradicionalno prireditev.

Urša Vidmar in Tomaž Rode

»Samo še majčkeno zrastem, pa bom tudi jaz ...« (levo)

Foto Vojko Vidmar

Foto Ubald Trnkoczy

Očitno so poletne radosti, povezane z morjem, razlog, da se je težišče poletnih dogajanj odvijalo prav v primorskem koncu, tudi **Poletni kampus Izola 07**, ki je prijaviteljem ponujal širok spekter plesnih učilnic in delavnic. Dva enotedenska programa sta vsebovala balet, hip hop, latino aerobiko, modern, jazz, gyrokinesis in koreografsko delavnico.

Med udeleženkami kampusa smo videli tudi nekaj lanskoletnih absolventk ljubljanske baletne šole. Organizacija je bila v rokah Ingrid Radman, ki je letos diplomirala na Rotterdamski akademiji za ples (Codarts) na Nizozemskem, in jo srečamo tudi v letošnjem programu 7. Gala večera novih baletnih koreografij DBUS. Pripravila je točko z naslovom Time – Čas v kateri ob dveh plesalkah pleše tudi sama na glasbo iz računalnika. Letos tudi poučuje neklasične plesne tehnike na Baletni šoli Ljubljana. Več na spletni strani www.plesni-kampus.si

Obvestili so nas tudi o **Plesnem poletju v Šempetru pri Gorici**, ki se je odvijal v drugi polovici avgusta. Vodila sta jo naša znanka Nastja Bremec in Michal Rynia, ki prav tako izhajata iz rotterdamske plesne akademije. Program je bil oblikovan v sodelovanju s tamkajšnjim Plesnim društvom Terpsihora in bil zastavljen še širše, namenjen članom plesnih skupin, mentorjem ali ljubiteljem z najmanj osnovno stopnjo znanja. Kot pedagoga smo v programu zasledili tudi člana DBUS Sonjo Kerin (klasični balet) in Dejana Srhoja (ustvarjalna delavnica). Nudili so še: plesni program za otroke do 10 let, modern jazz, sodobne plesne tehnike, swing, lyndy hop, salso, delavnico za gibalno ovirane osebe, orientalske plesne ...

Plesno društvo Terpsihora je izjemno dejavno in se ponaša z mnogimi uspehi na tekmovanjih doma in v tujini.

Več na spletni strani www.klub-terpsihora.si.

5. Baletni poletni gorenjski seminar

Ponovno smo ga organizirali v Vita centru Naklo, v dveh prečudovitih dvorinah, kjer seminar lahko poteka nemoteno. Letošnje leto smo povabili k sodelovanju Olgo Andreejevo, ki je vse tri skupine deklet poučevala »špic copate« – variacije na konicah prstov, pas de deux je bil ponovno zaupan Andrewu Stevensu, Nena Vrhovec Stevens pa je mlade nadebudneže »mučila« na klasičnem »klasu«. Vaje sta korepetirali dve pianistki: Tina Hribar in Tina Mauko. Letošnje leto smo imeli tri starostne skupine, najmlajše (od 11. leta naprej) so se naučile več, kot smo pričakovali. Dekleta so prišla iz Ljubljane, Kopra, Trsta, Izole, Maribora, Celja, Medvod, Kranja, Bleda, Anglije ... »moška« pomoč – ponovno sta nam pomagala Gaj Rudolf in Črtomir Debeljak, slednji se je uspešno naučil tudi moške variacije.

Zadnji dan – dan odprtih vrat pa pa je bil nadvse lepo obiskan in veliko mladih nadebudnežev je lahko videlo, kako trdo delo je balet – tudi med šolskimi počitnicami.

Nena Vrhovec Stevens

Zbliževanjem z baletom v Izoli

Foto Vojko Vidmar

Učenke poletnega tečaja baleta v Naklem

Foto Gaj Rudolf

Umetniške poti plesalca in koreografa Edwarda Cluga

Foto Dejan Dubokovič

V krajši pavzi med potovanji po Evropi nam je uspelo za trenutek ustaviti našega znanca in prijatelja plesalca, koreografa in umetniškega vodjo baleta v Mariboru Edwarda Cluga. Povprašali smo ga, kaj konkretno počenja in kakšne načrte ima.

Odgovori so bili nadvse razveseljivi, saj njegova koreografska umetnost, ki jo je začel v Mariboru, postaja uspešno tržno blago širom po svetu. Še več, svoje delo združuje s slovenskimi skladatelji ...

Preteklega oktobra je imel premiero svojega novega baleta *Sacre du temps* na Nizozemskem. Balet je ustvaril s skupino Station Zuid, ki bo s predstavo potovala po vsej Nizozemski. Do konca leta je načrtovano 25 predstav. Videli jo bodo tudi gledalci v glavnem mestu Amsterdam, turnejo pa bodo zaključili v Maastrichtu. V skupini osmih fantov je tudi naš dragi znanec Christian Guerematchi, ki je svojo pot pričel v Mariboru. Glasbo je oblikoval Borut Kržišnik, skladatelj, ki je svojo muziko združil s koreografsko umetnostjo Isabelle Kralj, naše rojakinje iz Amerike, v okviru Gala večera novih baletnih koreografij leta 2005.

Foto Gemma van Linden

Sacre du temps, prizor iz baleta

Prav te dni pričanja Edward Clug z oblikovanjem svoje nove stvaritve v Nemčiji, točneje z baletnim ansamblom Staatstheatra v Stuttgartu. Premiera je napovedana za 14. marec 2008. Kot umetniški vodja baleta seveda ni pozabil na svoje baletne plesalce v Mariboru. Z njimi bo med pripravo predstave v Nemčiji ustvaril balet *Pret a porter*, na glasbo Milka Lazarja in Bojana Goriška. Premiera bo 1. februarja 2008. In da mu po tem ustvarjalnem zagonu ne bi bilo »dolčas«, je že dogovorjen za premiero, ki jo bo oblikoval za Nacionalni balet v Lizboni. Premiera 22. oktobra 2008. Za popestritev vmes pa se je dogovoril še za nekaj gostovanj: aprila s petimi predstavami *Radio & Juliet* v Italiji in San Marinu. Še isti mesec bodo s *Pret a porter* skočili do Beograda. Junija bo *Radio & Juliet* dvakrat predstavljen na Portugalskem. In da se ne bi Amerikanci počutili zapostavljene, bo oktobra 2008 sledil še skok »čez lužo« v Pittsburg, prav tako z *Radio & Juliet*. Ostane nam samo, da Edwardu Clugu izrazimo najlepše želje za čarobno družbo ustvarjalnih muz in uspešno izvedbo načrtovanih poti!

Razstava Baletne karikature mojstra Legata

Društvo baletnih umetnikov Slovenije je v sodelovanju z Občino Medvode, Fundacijo Legat iz Velike Britanije, ki jo zastopa Patricia Deane Gray CBE, in KUD-a Medvode, ob asistenci zakonskega para Stevens v Kulturnem domu Medvode organiziralo razstavo baletnih karikatur baletnega plesalca, koreografa, pedagoga in karikaturista **Nicolaia Gustavoviča Legata** (1869–1937). Študiral in diplomiral je v carski baletni šoli v St. Petersburgu. Preizkusil se je tudi v koreografiji. Po uspešni karieri baletnega solista je odprl baletno šolo iz katere so izšli nekateri najvidnejši baletni umetniki 20. stoletja (Preobraženska, Vaganova, Fonteyn, de Valois, Dolin, Lifar, Fokine, Nižinski). Zapustil je Rusijo in se kot baletni mojster pridružil skupini »Ballet Russe« Sergeja Djagileva. Veljal je za enega najbolj tradicionalnih predstavnikov ruske baletne šole. Razstava dokazuje, da je bil tudi izjemen karikaturist.

Patricia Deane Gray je s seboj prinesla tudi video posnetke razgovorov z ljudmi, ki so poznali njega in njegovo delo in primere baletnega treninga po njegovem sistemu. Vsekakor izjemno zanimiv in koristen dogodek.

Razstava je od leta 1987, ko so jo predstavili v Kraljevi operni hiši Covent Garden v Londonu, prepotovala večji del Velike Britanije, obiskala Jackson in Atlanto v Združenih državah Amerike, Vancouver in Winnipeg v Kanadi ter Moskvo v Rusiji. V Medvode je razstava prišla z Bermudov in je pot nadaljevala na Dunaj, v Zagreb in Split.

Foto Vojtko Vidmar

Baletni solist in pedagog Janez Mejač s Francijem Cegnarjem, predsednikom Zveze združenj kulturnih društev Medvode na otvoritvi razstave

Učne ure o baletu

DBUS nadaljuje s tradicijo odstiranja mitov in skrivnosti o baletni umetnosti našim najmlajšim. Pod naslovom *Pogled v baletni svet* ali *Prerez skozi zgodovino baleta* predstavljamo na način, ki ga vsakokrat prilagodimo starostni dobi otrok, osnovne informacije in temelje nastanka ter razvoja baleta, in to s praktičnimi prikazi. Znova in znova ugotavljamo, kako zelo je razširjeno zanimanje za našo umetnost in vse »skrivnosti«, ki so povezane z njo. Odpiranje novih baletnih šol, društev in baletnih oddelkov pri glasbenih šolah to nazorno ilustrira.

Spomladi smo začeli v štajerskem koncu v vrtcu na Teznem, nadaljevali v OŠ Draga Kobala v Brezjah in »obdelali« še vrtec v Studencih in Pekrah. Program so pripravili in izpeljali naši člani Alenka Ribič Laufer, Bojana Hinteregger, Edi Dežman in Marin Turcu z nekaj mlajšimi plesalci.

Maja smo, sedaj že v tradicionalnem sodelovanju z Glasbeno mladino Slovenije in Slovensko filharmonijo, s štirimi predstavami v programu *V dvorani Gorskega kralja* v Galusovi dvorani Cankarjevega doma, sodelovali s štirimi baletnimi koreografijami. Nepozaben je pogled na tisočglavo množico malčkov, ki zavzato spoznavajo svet glasbe in baleta in pri tem sodelujejo.

Na povabilo ravnateljice Marije Turk, vodje vrtca Najdihojca, enota Biba v Ljubljani, ki ob zaključku šolskega leta tradicionalno organizira pravi sejem številnih najrazličnejših ustvarjalnih aktivnosti, v katere združuje otroke in starše, je bila letos pod okriljem našega društva organizirana tudi baletna delavnica. Maša Robič in Liza Volk sta pripravili program, v katerem so aktivno sodelovali malčki in, ne boste verjeli, na koncu se niso mogle upreti niti mamice ...

V prednovoletnem času bomo izvedli serijo še štirih predstav v okviru sodelovanja z Glasbeno mladino Slovenije in SF v okviru Simfoničnih matinej v programu *Od pas de deuxa do tanga*. Tako kot spomladi bodo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. V decembru pa bomo tudi v mariborski regiji izvedli še eno serijo Učnih ur, če bo to le dopuščala takrat izjemna zasedenost načih članov v matičnih gledališčih.

Občni zbor DBUS

Kot vsako leto smo tudi letos organizirali letni občni zbor članov DBUS, ki je bil letos, z ozirom na dveletne mandate, tudi volilni. Odvijal se je na Ministrstvu za kulturo. Sprememb praktično ni, razen da je Bojana Hinteregger po dolgih letih uspešnega opravljanja te funkcije mesto podpredsednice društva predala zaradi svojih drugih obveznosti. Na njeno mesto je bila izvoljena primabalerina baleta SNG Maribor Alenka Ribič Laufer. Predsednik Vojko Vidmar je s predhodnim preverjanjem podpore na seji Izvršnega odbora DBUS, ki je bila soglasna, sicer prevzel vodenje še za naslednji dve leti, a ob tem opozoril, da se bo treba resno ozreti za svežimi silami vodenja do naslednjih volitev.

Foto Alenka Ribič Laufer

Baletni plesalci z gostitelji v skupnem zaključnem rajanju

Foto Vojko Vidmar

Baletna delavnica z Lizo in Mašo

Foto Vojko Vidmar

Labodje jezero, Ljubljana 1972

Dar Ika Otrina Univerzitetni knjižnici Maribor (UKM): prispevek k poznavanju baleta in dokumentiranju plesne umetnosti

Univerzitetna knjižnica Maribor je že desetletja trdno vpeta v univerzitetno okolje mesta, saj nudi podporo izobraževalnim, pedagoškim in raziskovalnim procesom, hkrati pa hrani mnoge redkosti in dragocenosti in s tem presega zgolj izobraževalni vidik. UKM pridobiva, hrani in posreduje mnogovrstno zgodovinsko, rokopisno in drugo netipično gradivo, svoj knjižnični fond pa bogati tudi z zapuščinami in darovi posameznikov, ki se zavedajo pomembnosti ohranjanja raznovrstnega gradiva za bodoče generacije.

V pomladnih mesecih letošnjega leta je knjižnični fond UKM obogatil dar koreografa, režiserja, pedagoga, predavatelja in profesorja glasbe Ika Otrina, katerega drobec v teh dneh tudi priložnostno predstavljamo v vitrinah Knjižničnega razstavišča. Tako kot se v Otrinovi umetniški družini prepletajo baletna, glasbena in dramska umetnost, pokriva dar navedena področja z gradivom iz različnih obdobij umetnikovega ustvarjanja, z drobci, ki so najtesneje povezani z umetniškim ustvarjanjem žene, dramske igralka Brede Pugelj, sina Jaša, baletnega solista, danes vodje baleta SNG Ljubljana, in hčerke Nataše, predvsem pa številnih sodelavcev, plesalcev in prijateljev doma in v tujini. Navedeno se prepleta z različnimi vrstami plesne umetnosti – prek klasičnega in modernega baleta, karakternih in ljudskih plesov in z njimi povezanimi številnimi učbeniki, priručniki ter biografijami predvsem tujih plesnih ustvarjalcev. Del gradiva dokumentira umetnikovo baletno izpopolnjevanje pri priznanih tujih pedagogih v Essnu, Londonu, New Yorku, na univerzah v Los Angelesu in University of Illinois Champaign, kakor tudi baletnih izobraževalnih institucijah, seminarjih in tekmovanjih, v obliki drobnih tiskov in strokovnih revij.

Dar bogatijo tudi plakati in gledališki listi iz obdobja »Otrinovega vodenja mariborskega baleta« v letih od 1959 do 1964 ter od 1969 do 1984, predvsem gledališki listi predstav baletov na glasbo slovenskih skladateljev Prometej 73 (glasbena lepljenka), Opojno poletje in Peter Klepec D. Škerla, Nevsakdanji dan A. Lajovca, Pohujšanje v dolini ... K. Cipcija.

Številni gledališki listi in lepaki z Otrinove poti pričajo o umetnikovem koreografskem ustvarjanju in z njim povezanimi gostovanji v Beogradu, Zagrebu, Novem Sadu, Osijeku, Ljubljani, Prištini, Los Angelesu (ZDA), Essnu (ZRN), na Dunaju ter Kijevu (SZ), kamor je bil povabljen kot prvi jugoslovanski koreograf.

Foto Janko Rat

Iko Otrina in mag. Vlasta Stavbar, namestnica ravnateljica UKM

Poudarek osebni noti daru umetnika daje rokopis priprave za učno uro baleta, ki nudi vpogled v njegovo pedagoško delo (poučeval je zgodovinske, karakterne in ljudske ples). Ob spoznanju, da slovenski balet na področju pisanih virov nima dolgoletne tradicije, pa je napisal nekaj učbenikov, med katerimi je našo zbirko obogatil s knjižico Slovar baletnih izrazov in korakov ter sorodnim gradivom tujih avtorjev. Del gradiva, ki ga predstavljajo izrezki člankov, priča o Otrinovem pedagoškem delu in pogledu na baletno izobraževanje doma in v tujini ter tudi umetnikovo zavzemanje za ustanovitev baletne akademije v Sloveniji.

Številne monografske publikacije, ki zajemajo domačo in tujo kulturno dediščino pokrajin v Sloveniji (Plesi Istre, Štajerske ...), ter folklorne plesne Hrvaške, Avstrije, Grčije, Madžarske idr. predstavljajo Otrina kot pedagoga, učitelja ter predavatelja.

Del podarjenega gradiva bo obogatil Zbirke drobnih tiskov, ki deluje v okviru Enote za domoznastvo UKM in predstavlja tudi v nacionalnem okviru izjemno vsebinsko in organizacijsko posebnost. Več kot tri desetletja se v tej zbirki UKM obdeluje in hrani neknjižno gradivo, kot so razglednice, lepaki, koledarji, katalogi, gledališki in drugi programi, letaki, vabila in druge tiskovine ter seveda slikovno gradivo.

Veseli nas, da bomo v bodoče, morda prav s pomočjo gospoda Ika Otrina in vsebine njegovega daru, prispevali k vedenju in poznavanju baleta oz. plesne umetnosti nasploh in njenih akterjev v domačem prostoru. V podatkovnem in vsebinskem smislu pa bomo še kvalitetnejše slikovno dokumentirali baletno umetnost v Mariboru in širše. Obstoječi fond fotografij, plakatov, vabil in programov Zbirke drobnih tiskov bo s pridobljenim gradivom nedvomno razširil paletu že hranjenega gradiva SNG, Opere in baleta in seveda kreatorjev plesne umetnosti z gospodom Otrinom na čelu.

Tina Šrot in Gabrijela Kolbič

3. revija klasično-baletnih šol in društev Bled, Festivalna dvorana, 26. januar 2007

Pred nami je nov izziv: 3. revija baletnih šol in društev, ki bo 26. januarja 2008 na Bledu.

Na prvi, ki je bila januarja 2005 v Celju, se je družilo 180 baletnih plesalk in plesalcev in 13 učiteljev iz 13 šol in društev. Naslednje leto v Sežani nas je bilo že 300 iz dvajsetih različnih šol in društev.

- Izvajalec bo: Društvo prijateljev baleta Bled, Ballet Club Bled, ki ga vodi Aleksander Kravanja
- Za vsebinsko izvedbo bosta odgovorni Ana Vovk Pezdir in Alenka Tomc
- Prireditelj bo pod okriljem DBUS.

RAZPIS:

Program naj bo sestavljen iz novih koreografij, stare, že videne na prvi in drugi reviji predstavite le v primeru, da bodo novi izvajalci. Razmerje med ponovljenimi in novimi točkami naj bo 1 : 1.

Plesi morajo biti postavljeni v **klasičnem ali neoklasičnem stilu**. Čas, namenjen predstavitvi posameznih šol, je **5 minut**. Število udeležencev iz posameznih šol naj bo od 5 do 20. Udeleženci so lahko učenci baletnih šol do starosti **19 let**. Prijavite vsak ples na svojo prijavnico. Kotizacija **50 €**. Prijavite se do **15. 12. 2007**.

Prijavnica za 3. revijo baletnih šol in društev mora vsebovati naziv šole ali društva, naslov baletne točke, ime in priimek koreografa (avtorsko ali ime koreografa, po katerem je koreografija prirejena), avtor skladbe, naslov skladbe, trajanje točke, število nastopajočih v točki, starost nastopajočih v točki, odgovor z da/ne ali želite, da so vaše točke (če nastopate z več kot eno) v programu skupaj ali ne, podpis učitelja ali mentorja in datum prijave.

Prijavnico lahko dobite na naslovu:

SGBŠ, Alenka Tomc, Vegova 7, 1000 Ljubljana (041 496 818)

Pravilnik za udeležence 3. revije baletnih šol in društev

Udeleženci revije naj imajo klasični balet kot svojo osnovno plesno dejavnost. Ta omejitev želi samo poudariti baletno stroko kot osrednji predmet revije. **Cilji revije** naj bi bili:

- popularizirati baletno umetnost med mladimi,
- omogočiti mladim in njihovim učiteljem, da se predstavijo javnosti s klasičnim baletom,
- spoznati baletne pedagoge, njihove učence in njihov način dela ter jim s tem priznati obstoj in delo,
- v dialogu z obema srednjima baletnima šolama spodbujati nadarjene učence baleta in
- spodbujati učitelje baleta pri njihovem delu.

Posamezne šole naj zastopajo **skupine** učencev različnih starosti do vstopa v srednjo baletno šolo, solističnih nastopov naj ne bi bilo, saj je revija namenjena pregledu dela šol in ne posameznikom.

Letos je tudi kotizacija v višini 50 evrov. Z njo želimo pokriti stroške organizacije revije, kot so poštni stroški, logotip, plakat, kar vse je bilo v prvih dveh primerih pokrito z osebnih računov organizatorjev.

Foto Jože Požni

»Pogonski motor« 2. Revije, Alenka Tomc in Dobrivoj Subić

Foto Vojko Vidmar

Spomin z 2. Revije na plesalce baletne šole Slovenska Bistrica

Posloveli

so se ...

Foto Arhiv Vlasta Dedoviča

Roman Anžur

V prvi polovici junija se je poslovil Roman Anžur. Spominjajo se ga naši starejši člani, ki so bili aktivni v 60. letih prejšnjega stoletja, saj je bil Roman takrat član baletnega ansambla v Ljubljani. Posebnost, ki je porajala vprašanja, je bilo dejstvo, da se je vzporedno z baletom ukvarjal tudi z boksom. Kasneje je oboje opustil (najprej boks) in odšel v poslovne vode.

Foto Dragoljub Kažić

Milica Jovanović

V začetku septembra se je poslovila balerina, pedagoginja, publicistka ... Milica Jovanović. Rojena 1932. v Beogradu je tam končala baletno šolo leta 1948. Kot vodilno solistko Balleta NP v Beogradu so jo gostovanja vodila po vsem svetu. Na državnem inštitutu gledaliških umetnosti v Moskvi je 1971. doštudirala metodo baleta in kot repetitorica obnovila vrsto baletov. Kasneje je pisala kritike in je avtorica štirih knjig o baletni umetnosti, med drugimi tudi Pia in Pino Mlakar (1985). Pred letom dni jo je naše društvo gostilo v projektu Nekdanje svečanosti, kjer je sodelovala na simpoziju na SAZU in pripravila prispevek za knjigo Nekdanje svečanosti.

■ Ljubitelje glasbenega in baletnega programa TV Slovenija opozarjamo na termine, ki so v trenutni shemi bolj ali manj rezervirani za tovrstni program Uredništva za resno glasbo in balet. Seveda vse na drugem programu TVS2. Že dalj časa poznamo večerno-nočne termine ob četrtkih in nedeljah. Relativna novost je termin ob torkih ob 19.00 uri, ki je predviden za ponovitve zanimivejših portretov in dokumentarcev.

■ Baletu SNG Maribor je letos uspel podvig, ki je pri nas izjemno redek. Baletni plesalci so sebe in publiko obdarili s 50. jubilejno uprizoritvijo svoje uspešnice Grk Zorba, ki kakor da ji ne zmanjka gledalcev in občudovalcev. Na poti do 100. predstave jim želimo veliko plesnih užitkov tudi v drugih in drugačnih predstavah. Ob tej slovesnosti se je ansambel pogostil s torto, ki je bila izdelana prav za to priložnost.

Foto Ivan Vinovski

Grk Zorba, Sergiu Moga pri rezanju jubilejne torte

■ 6. julija je baletu SNG Maribor pripadla čast, da otvori mednarodni festival komornega gledališča Mladi lev v Umagu na Hrvaškem. Tokrat je Edward Clug predstavil svoj avtorski projekt Lacrimas, medtem ko je njegov Tango lani na istem festivalu prejel prvo nagrado. Organizacija tradicionalne prireditve je v rokah Damirja Zlatarja Fraya, ki ga poznamo kot plodnega gledališkega ustvarjalca. Marsikdo se še spominja njegove ljubljanske Koreodrame.

Foto Vojko Vidmar

Mariborski plesalci v Umagu

■ V tisku smo zasledili, da je Matevž Česen, odličen plesalec, spoznali smo ga v naši produkciji otroškega baleta Tinko Polovinko, ustvarjenega v sodelovanju z Društvom slovenskih skladateljev, na svetovnem prvenstvu v modernih tekmovalnih plesih v New Yorku, ki se ga je udeležilo 600 plesalcev iz 14 držav, v kategoriji jazz dance - pari, z Niko Kljun osvojil 4. mesto. Slovenka Maja Sonc pa je bila druga med 51 tekmovalkami v kategoriji jazz solo. Razveselilo nas je Matevževo sporočilo, da se bo v bodoče bolj ukvarjal z gledališčem kot s tekmovanji.

Foto Ivan Vinovski

Matevž Česen kot Džek v baletu Tinko Polovinko z Aleno Medich

■ Tudi otroci, ki živijo v Portorožu, so dobili možnost izobraževanja z baletno-plesnega področja, ne da bi se jim bilo treba zaradi tega voziti v katero od sosednjih mest. Naša člana Dana Petretič in Siniša Bukinac sta tam odprla plesno šolo. Trenutne kapacitete so povsem izpolnjene.

■ Kulturno-umetniško društvo Cortesia, katerega pogonsko srce je Lidija Podlesnik, je oktobra pripravilo izredno odmeven seminar Sarabanda, v okviru mednarodnega tečaja Barok v glasbi in plesu. Informacije o društvu so dosegljive na spletni strani www.cortesia-kud.si

■ Po desetih letih v ljubljanskem baletnem ansamblu sta baletna plesalca Branka Dukarič in Cristian Popovici ugotovila, da »sta za skupaj« in se letos poleti poročila. Želimo jima uspešno veslanje po reki življenja. Dobre vile so jima omogočile, da sta se preselila v Brankin rojstni Maribor, kjer se nadejata nekoliko lažjega preživetja.

Foto Vojko Vidmar

Branka in Cristian

■ 16. junija je imel Kranj na otvoritvi Karniola Festa priložnost uživati v koncertu skupine Katalena. To ne bi bilo nič posebnega, če ne bi bil to hkrati nekakšen vrhunec dosedanjega uspešnega sodelovanja skupine s koreografoma Valentino Turcu in Edwardom Clugom, ki ga je injiciralo prav naše društvo z našimi Gala večeri novih koreografij na slovensko glasbo. Mariborski plesalci so izvedli vse štiri že videne točke in pripravili še tri nove.

Foto Robert Balen

Edward Clug v svojih vragolijah na glasbo Katalene

Foto Robert Balen

Valentinino prvo srečanje s skupino Katalena

■ Na letošnji 11. festival koreografskih miniatur v Beogradu maja letos, je prispelo 70 prijav iz 26 držav. Na osnovi obvezne video predselekcije je žirija izbrala dvajset prijav iz 12 držav, med katerimi je bila tudi Slovenija. Znanе so nam najmanj štiri prijave iz Slovenije. Po informacijah, ki smo jih prejeli, je festival prvenstveno naklonjen sodobni smeri.

■ Iz Zagreba smo prejeli informacijo, da so izdali monografijo baletne in koreografinje Sonje Kastl, z naslovom *Plesati znači živjeti* (184 strani, 230 fotografij). Avtorja sta Davor Schopf in Mladen Mordelj Vučković. Članom Društva baletnih umetnikov Slovenije nudijo knjigo po promocijski ceni 15 €. Dodatne informacije lahko dobite na naslovu Davor Schopf, Rendićeva 28 A, 10000 Zagreb, Hrvaška, tel: +385 1 23 15 674, GSM: +385 91 547 11 53

■ Društvo baletnih umetnikov Srbije je letošnjo nagrado za življenjsko delo podelilo primabalerini Baleta NP Beograd Ivanki Lukateli, s katero smo se v pretekli skupni državi mnogokrat srečali tudi na baletnih odrih v Ljubljani.

■ V junijski številki revije Dance Magazine pišejo o velikem uspehu baletne predstave *Coma*, koreografa Viktorja Plotnika, v izvedbi Festival Balleta Providence aprila letos, ki bodo ponovljene februarja 2008. Isti koreograf je tudi avtor nove verzije *Pepelke*, ki so jo predstavili pretekli mesec. Koreograf, o katerem pišejo v superlativih, je v zadnjih dveh letih postavil za Festival Ballet tri koreografije. Umetniški direktor skupine je naš stari znanec in sodelavec Mihajlo Đurić - Žučo, ki uspešno vodi skupino devet let.

■ Kolegi iz Srbije so nas aprila povabili na svečano otvoritev Osnovne baletne šole Dimitrije Parlič v Zrenjaninu. Očitno otroško zanimanje za balet ni samo slovenski sindrom.

Naslovnica knjige

Foto Thomas Nola-Rion

Coma koreografa Viktorja Plotnikova

Kulturni in umetniški programi TVS
Uredništvo za resno glasbo in balet

PREDVAJANJE plesno baletnih oddaj v DECEMBRU 2007
(plesno baletni programi)

PROGRAM

Nedelja 2. 12. 2007, ob pr. 23.30, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA

- Prešeren v glasbi: Vendar peti on ne jenja ... pr. 9'
R. Savin: Barkarola, pianistka Meira Smailović, pr. 4'
- J. Golob - F. Uršič - V. Vidmar: Povodni mož, tv balet, 25'30"
- L. M. Škerjanc - H. Neubauer: Marženka, tv balet, 12'25"

Torek 4. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

- Žena z otoka, film o plesalki, koreografiji in pedagoginji
Lojzki Žerdin 48'26"

Četrtek 6. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE

- Plesalci plesne šole Mojce Horvat, 7'09"

Nedelja 9. 12. 2007, ob pr. 23.30, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA

- W. Egk - M. Jeras: Abraxas, Balet SNG Ljubljana, 74'35"

Torek 11. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

- Bila sem otrok sonca in narave
Zgodbe Vilme Bukovec, prvakinja ljubljanske Opere

Četrtek 13. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE

- Baletne podobe Alene Medich, 10'30"

Torek 18. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

- Naši baletni umetniki: Milko Šparemblek

Četrtek 20. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE

- Step s plesalci plesne šole Kazina, 8'20"

Nedelja 23. 12. 2007, ob pr. 23.30, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA

- Ples s coklami iz baleta Navihanka, 2'45"

Torek 25. 12. 2007, ob 18.05, TVS2

- P. I. Čajkovski, W. Orlikowsky: Hrestač
Balet SNG Maribor

Četrtek 27. 12. 2007, ob 19.00, TVS2

GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE

- J. Ipavec - I. Otrin: Možiček, tv balet, 24'43"

Nedelja 30. 12. 2007, ob pr. 10.00, TVS2

GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE

- J. Ipavec - I. Otrin: Možiček, tv balet, 24'43" (ponovitev)

Nedelja 30. 12. 2007, ob pr. 23.30, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA

- A. Piazzola - M. Djurič: Soledad, 4'38"

Ponedeljek 31. 12. 2007 / 1. 1. 2008 po polnoči

UMETNOST GLASBE IN PLESA

- J. Strauss: Netopir, opereta v izvedbi SNG Opera in balet
Ljubljana

Danica Dolinar

Urednica Uredništva za resno glasbo in balet

